

Náročný boj, ktorý stál za to!

Keď som vo februári 2025 napísal na facebookovú stránku Členovia a sympatizanti SZPB výzvu, aby sa štát začal seriózne zaoberať problematikou cieleného vandalizmu a útokov na pamätníky osloboditeľov, nemohol som vedieť, ako sa táto iniciatíva vyvinie. V tej chvíli som bol doslova sám vojak v poli.

Moju iniciatívu a výzvu smerom k poslancom a vláde nepodporilo ani vtedajšie vedenie SZPB. O to pozitívnejšie som prijal veľkú podporu, ktorú si tento nápad získal hneď v prvých hodinách po zverejnení statusu. Stal sa jedným z najzdieľanejších príspevkov SZPB na Facebooku a veľmi skoro zaujal aj aktívnych poslancov Národnej rady SR.

Paralelne s mediálnou kampaňou sa začali aj neformálne rozhovory na chodbách Národnej rady SR. Pozitívne reakcie mnohých ma naplňovali opatrným optimizmom, no tí skúsenejší ma varovali, že cesta k výsledku môže byť kľukatá a nemusíme k nemu nikdy dôjsť.

Aj preto som veľmi rád, že v lete sa rozvinuli hneď dve iniciatívy na vyššiu ochranu pamätníkov. S jednou prišli poslanci zo Strany vidieka Ivan Ševčík a Roman Malatinec a s druhou poslanci Hlasu okolo Igora Šimka a Michala Barteka. Nakoniec sa obe iniciatívy rozumne spojili do jednej a boli predložené na septembrovú schôdzu Národnej rady SR.

V tom čase sa už k iniciatíve oficiálne prihlásili aj štruktúry SZPB. Pravdaže nie tie z ústredia, ktoré ešte aj oficiálne prijatie u predsedu Národnej rady SR Richarda Rašiho interpretovali ako schôdzku „samozvancov“. Týmto výkrikmi sme sa však nedali odradiť. Delegácia členov SZPB (Martin Krno, Braňo Ondruš, Mirko Liba, Ladislav Skrak) po rokoch vystúpila spoločne s poslancami Národnej rady SR zo všetkých koalíčných strán na tlačovej konferencii na pôde parlamentu.

V mene SZPB vystúpil Mirko Liba z Košíc, ktorý pripomenul aj boj košických aktivistov za zachovanie pamätníka osloboditeľov v Košiciach. V septembri zákon napokon prešiel prvým čítaním. V rámci druhého čítania expertná skupina doladzovala zákon až do dnešnej podoby.

Som veľmi rád, že som mohol svojimi názormi a postrehmi pomôcť pri dotváraní zákona. Vďaka spoločnej práci sa podarilo začať v rámci výtržníctva postihovať aj hanobenie pamätníka, nielen jeho fyzické poškodenie. Týmto sa rieši dlhodobý problém, kvôli ktorému polícia často nestíhala vandalov pre nízku materiálnu škodu na pamätníku, pričom sa opomínalo, že hanlivé nápisy na pamätníkoch sú pošliapaním odkazu tých, ktorí padli za našu slobodu.

Nové znenie Trestného zákona tak umožní efektívne potrestanie aj tých skutkov, ktoré boli doteraz nepostihnuteľné.

Ďakujem všetkým, ktorí ste podporili tento boj. Tak ako boj za záchranu SZPB, ani tento nebol zbytočný. A pôjdeme ďalej!

Ján Rohár – šéfredaktor Bojovníka

Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB víta schválenie novely Trestného zákona: Slovensko posilnilo ochranu vojnových hrobov, pamätníkov a historickej pamäti

Predsedníctvo Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov víta schválenie novely Trestného zákona v Národnej rade Slovenskej republiky, ako aj jej následný podpis prezidentom Slovenskej republiky. Prijatá legislatíva zavádza nový trestný čin poškodzovania vojnových a vojenských hrobov a pamätníkov a zároveň umožňuje prísnejšie postihovať aj hanobenie týchto pietnych miest, ktoré sú symbolom obety, odvahy a víťazstva nad fašizmom.

Národná rada Slovenskej republiky dňa 17. marca schválila hlasmi 77 poslancov novelu Trestného zákona, ktorým sa zavádza nový trestný čin poškodzovania vojenského pamätníka ako aj tresty za hanobenie takého pamätníka. Novela je spoločným dielom poslancov NR SR z koalíčných strán Smer, Hlas, SNS, Strana vidieka a SZPB. Prijatie novely privítali aj členovia petičného výboru za zachovanie pamätníka osloboditeľov v Košiciach.

Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB zároveň zdôrazňuje, že ide o legislatívny návrh, na ktorého príprave a presadzovaní sa Slovenský zväz protifašistických bojovníkov priamo podieľal. Impulzom pre jeho vznik boli opakované prípady znevažovania vojenských pamätníkov na Slovensku, na ktoré SZPB dlhodobo upozorňoval a na ktoré reagoval konkrétnymi návrhmi legislatívnych riešení. Prijatá novela je preto aj výsledkom systematickej práce členov a predstaviteľov SZPB, ktorí túto tému otvorili vo verejnom priestore a presadzovali jej riešenie na úrovni štátu.

Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB považuje tento krok za významné civilizačné rozhodnutie štátu a jasný signál, že Slovenská republika si váži historickú pamäť a chráni hodnoty, na ktorých stojí jej sloboda

a demokracia. Vojnové hroby a pamätníky nie sú obyčajnými stavbami – sú miestami úcty, svedectvom dejín a morálnym záväzkom voči generáciám, ktoré položili svoje životy v boji proti fašizmu a nacizmu.

Prijatá novela je zároveň odpoveďou na negatívne javy, ktoré sa v posledných rokoch objavovali aj na Slovensku – vandalizmus, znevažovanie pamätníkov či pokusy relativizovať historické udalosti. Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB je presvedčené, že štát má nielen právo, ale aj povinnosť chrániť tieto miesta a nedovoliť, aby sa z nich stali terče ideologickej nenávisťi, vandalizmu alebo historického revizionizmu.

Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB zároveň pripomína, že historická pravda o oslobodení Slovenska je jednoznačná a nesmie byť predmetom

účelového prepisovania dejín. Slovensko bolo oslobodené sovietskou Červenou armádou, Rumunskou kráľovskou armádou a 1. československým armádnym zborom za cenu obrovských obetí. Tieto obete zaväzujú dnešnú generáciu, aby chránila ich pamiatku a nedovolila jej znevažovanie ani zabúdanie.

Ochrana pamätníkov je zároveň otázkou hodnotového postoja spoločnosti. Aj preto Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov každoročne prijíma rezolúciu proti glorifikácii nacizmu a proti prepisovaniu dejín druhej svetovej vojny. Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB považuje za dôležité, aby sa Slovenská republika jednoznačne hlásila k týmto hodnotám a aby odmietla snahy, ktoré vidíme v niektorých krajinách – ničenie

(Pokračovanie na str. 2)

Slovensko posilnilo ochranu vojnových hrobov, pamätníkov a historickej pamäti

(Dokončenie zo str. 1)

a odstraňovanie pamätníkov účastníkov protifašistického odboja a osloboditeľov na Ukrajine, v pobaltských štátoch, Poľsku či Česku.

Slovensko sa prijatím tejto novely zaradilo medzi štáty, ktoré chránia historickú pamäť nielen slovami, ale aj konkrétnymi právnymi nástrojmi. Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB je presvedčené, že ide o správny krok, ktorý prispeje k väčšej úcte k pietnym miestam, k účinnejšiemu postihu vandalizmu a k posilneniu historického vedomia spoločnosti.

Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB zároveň považuje za potrebné zdôrazniť, že ochrana vojnových hrobov, pamätníkov a historickej pamäti je sama osebe natoľko závažnou témou, že nie je vhodné ju spájať s inými legislatívnymi otázkami. Zároveň vyjadruje poľutovanie, že podobný zákon nezjednotil celú politickú scénu. Ochrana pamätníkov a úcta k obetiam druhej svetovej vojny by mala byť nadstraničnou hodnotou, ktorá spája spoločnosť bez ohľadu na politické rozdiely.

Predsedníctvo Ústrednej rady

Spoločná fotografia delegácie SZPB s predsedom NR SR Richardom Rašim a poslancom NR SR Igorom Šimkom.

V mene SZPB na tlačovej konferencii v NR SR vystúpil člen ÚR SZPB Mirko Liba.

SZPB je presvedčené, že prijatá novela je len prvým krokom a že Slovenská republika musí aj do budúcnosti pokračovať v systematických legislatívnych opatreniach na ochranu historickej pamäte, vojnových hrobov, pamätníkov a odkazu protifašistického odboja. Ochrana pamäti nie je jednorazový akt, ale dlhodobá povinnosť štátu a celej spoločnosti.

V tejto súvislosti Predsedníctvo

Ústrednej rady SZPB vyzýva zákonodarcov a príslušné orgány verejnej správy, aby sa v budúcnosti zaoberali aj ďalšími právnymi úpravami, ktoré posilnia ochranu historickej pamäte. Osobitne považuje za potrebné iniciovať zmenu legislatívy tak, aby bolo jednoznačne zakázané odstraňovať, meniť alebo znevažovať názvy ulíc, námestí a verejných priestranstiev pomenovaných po hrdinoch protifašistického odboja a osloboditeľoch.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov bude aj naďalej aktívne presadzovať ochranu historickej pamäte, podporovať vlasteneckú výchovu mládeže, rozvíjať osvetové aktivity a brániť pravdu o boji proti fašizmu a nacizmu.

Pamätníky nie sú terč.

Sú odkaz.

Češť pamiatke všetkých hrdinov a osloboditeľov!

Rokovanie Predsedníctva ÚR SZPB v Bratislave.

Predsedníctvo o stave príprav na mimoriadny zjazd

V rámci príprav na konanie 19. (mimoriadneho) zjazdu SZPB sa doteraz uskutočnili dve rokovania Predsedníctva Ústrednej rady SZPB. Prvé zasadnutie predsedníctva v novom zložení sa konalo 26. februára 2026 v Bratislave a 21. marca 2026 nasledovalo výjazdové rokovanie v Poprade.

Kým na prvom rokovaní predsedníctvo rozhodlo o delegovaní svojich zástupcov na oblastné konferencie, na marcovom zasadnutí už mohlo pristúpiť aj k predbežnému vyhodnoteniu ich záverov. Odkaz oboch rokovaní bol jednoznačný. Nové vedenie si želá jednotný a silný zväz a nechystajú sa žiadne „odvetné“ kroky voči oblastným organizáciám s odlišným názorom. Na druhej strane vedenie SZPB žiada tieto

organizácie o zachovanie vzájomného dialógu a vysvetlenie si postojov.

Na výjazdovom rokovaní v Poprade zaznela informácia, že do príprav mimoriadneho zjazdu sa zapojila výrazná väčšina oblastných organizácií, čo zabezpečí jeho silnú reprezentatívnosť. Mimoriadny zjazd zvolí nové vedenie na najbližšie štyri roky, ako aj členov kontrolných a revíznych orgánov SZPB, a zároveň prijme komplexnú novelu

Stanov SZPB, ktorá sa už roky odkladá.

Aj za týmto účelom sa členovia predsedníctva a pracovníci kancelárie Ústrednej rady zúčastnili viacerých oblastných konferencií, odkiaľ si odniesli cenné poznatky a návrhy na doplnenie stanov. Predseda komisie pre novelizáciu programového zamerania Martin Krno informoval o návrhu, ktorý pripravila komisia a ktorý bude rovnako predmetom rokovania zjazdu.

Nemenej dôležitou témou ako príprava mimoriadneho zjazdu je ekonomická situácia SZPB, ktorej vážny stav neznesie odklad a ktorá bola aj dôvodom mimoriadnych zmien vo vedení organizácie. Februárového zasadnutia v Bratislave sa zúčastnila aj vedúca ekonomického oddelenia Ing. Janka Běliková, poverená ešte bývalým vedením SZPB.

Predseda SZPB Jaroslav Demian deklaroval, že prioritnou úlohou dočasného vedenia je stabilizácia ekonomickej situácie a riadne vyúčtovanie dotácií Ministerstva vnútra SR a Ministerstva obrany SR. Ako konštatoval tajomník Ústrednej rady SZPB Juraj Odor, bývalé vedenie zanechalo v organizácii viacero problémov, s ktorými je potrebné sa vysporiadať. Preverujú sa viaceré podozrenia, o ktorých budú podrobne informovaní delegáti mimoriadneho zjazdu SZPB.

Positívnu informáciou, ktorá zaznela aj na predsedníctve v Poprade, je skutočnosť, že sa s veľkou pravdepodobnosťou podarí získať sponzora na zabezpečenie nákladov spojených s organizáciou mimoriadneho zjazdu. SZPB tak táto „záchranná operácia“ nebude stáť zvýšené finančné prostriedky.

text a foto: J. Rohár

Rokovanie Predsedníctva ÚR SZPB v Poprade.

ČSBS: Vojny, antisemitizmus, nacizmus a fašizmus sa stávajú opäť realitou

Na 15. riadnom zasadnutí Ústredného výboru Českého zväzu bojovníkov za slobodu (ČSBS) dňa 31. marca 2026 bolo schválené vyhlásenie k 81. výročiu konca Druhej svetovej vojny, ktoré pretlačujeme v plnom znení:

V tomto Medzinárodnom roku, 81 rokov od víťazstva Spojencov Veľkej protihitlerovskej koalície nad nacizmom a fašizmom a pamiatky obetí Druhej svetovej vojny, sa skláňame pred desiatkami miliónov ľudí, ktorí v dôsledku tejto vojny zahynuli a ktorí sa stali obeťami genocídy vo vyhladzovacích táborech, alebo genocídmi. S vdácnosťou spomíname na tých, ktorí bojovali proti nacistickej a fašistickej diktatúre, proti rasizmu a útlaku.

Pripomíname si tragédiu Druhej svetovej vojny a nebývalé utrpenie, ktoré celému ľudstvu spôsobila a súčasne musíme konštatovať, že vojny, antisemitizmus, nacizmus a fašizmus sa stávajú opäť realitou. Opäť tu máme fenomén „sudetizmu“, ktorý sa snaží, nie bezúspešne, za veľkej finančnej podpory aj Čechov, nastoliť novú realitu v Českej republike. Opäť sa tu objavujú extrémistické skupiny a snahy stať sa prítlačivými pod novou symbolikou – dokonca aj pseudoslovanskou!

Pred Českým zväzom bojovníkov za slobodu v nadchádzajúcom období stoja úlohy nielen dodržiavať historické tradície a pamiatku na protinacistický a protifašistický odboj, ale tiež vysvetľovať aktuálne aspekty národnej a štát-

Zo zasadnutia ÚV ČSBS.

Jedným z najvýznamnejších výsledkov Druhej svetovej vojny bolo vytvorenie spoločenstva založeného na nových mierových princípoch spolupráce a mierového riešenia problémov medzi národmi – Organizácia Spojených národov (OSN), ktorej cieľom je zachrániť budúce generácie pred metlou vojny, zabezpečiť svetový rozvoj a garantovať ľudské práva.

nej zvrchovanosti Českej republiky, bratský vzťah k Slovenskej republike a aj všeobecne ctiť tradície našich národov.

Splnenie týchto úloh bude najlepším spôsobom, ako ČSBS vzdá hold tým, ktorí bojovali za mier, slobodu, demokraciu a ľudskú dôstojnosť a víťazstvo nad nacizmom a fašizmom.

text a foto: Ioannis Sideropoulos

Rezolúcia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, vychádzajúc z rezolúcie oblastnej konferencie v Ružomberku a rešpektujúc historické skúsenosti nášho národa, vyjadruje svoje stanovisko k prejavom historického revizionizmu a k snahám o relativizovanie zločinov nacizmu a fašizmu.

Pred 87 rokmi, 14. marca 1939, doznievali dôsledky zrady, ktorá sa začala Mnichovskou dohodou. Vtedajšie západné mocnosti, napriek svojim záväzkom voči Česko-Slovensku, umožnili hitlerovskému Nemecku rozbitie našej republiky. Pod nátlakom nacistického Nemecka bolo Slovensko prinútené vyhlásiť odtrhnutie od Česko-Slovenskej republiky a vytvoriť štátny útvar závislý od nastickej moci. Už nasledujúci deň nemecké ozbrojené sily – Wehrmacht, SS, Gestapo a ďalšie represívne zložky – obsadili české krajiny a zriadili Protektorát Čechy a Morava.

Výsledkom tejto agresie a nastickej okupácie bolo utrpenie miliónov ľudí, prenasledovanie vlastencov, likvidácia inteligencie, deportácie, koncentračné tábory a podľa československých údajov približne 360 000 obetí na životoch. Tieto tragické udalosti zostávajú trvalým varovaním pre súčasnosť. Slovenský zväz protifašistických bojovníkov zdôrazňuje, že historická pamäť nášho národa je neoddeliteľne spojená s protifašistickým odbojom a Slovenským národným povstaním, ktoré spolu s bojom spojeneckých armád priniesli porážku nacizmu a oslobodenie našich národov.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov dôrazne odsudzuje zraz organizácie Sudetendeutsche Landsmannschaft, potomkov vrahov Čechov, Moravanov a Slovákov, ktorý sa má v máji tohto roku uskutočniť v Brne, po prvý raz na pôde štátu, ktorý veľmi usilovne pomáhali Nemci rozbiť.

SZPB považuje za neprijateľné, aby sa na území štátu, ktorý bol obeťou nastickej agresie a ktorého obyvatelia prešli utrpením okupácie, konalo zhromaždenie organizácie, ktorá je historicky spojená s politickými silami, ktoré napomáhali rozbitiu Československa v roku 1938.

Takéto podujatie považujeme za:

- urážku pamiatky obetí nacizmu a fašizmu,
- znevažovanie obetí protifašistického odboja,
- pokus o rehabilitáciu historických síl, ktoré stáli pri rozbití spoločného štátu Čechov a Slovákov.

O to zarážajúcejšie je, že sa má uskutočniť práve v Brne, meste, ktoré je navždy spojené s tragédiou nastickej represálie a s utrpením obetí v Kounicových internátoch, jednom zo symbolov nastickej teroru na našom území.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vyzýva:

- orgány mesta Brna, aby prehodnotili svoje rozhodnutie a zabránili konaniu tohto podujatia,
- politických predstaviteľov Českej republiky a Slovenskej republiky, aby dôsledne chránili historickú pravdu o druhej svetovej vojne a výsledkoch protifašistického boja,
- verejnosť, aby nezabúdala na historické skúsenosti našich národov a rozhodne vystupovala proti akýmkoľvek prejavom fašizmu, neonacizmu a historického revizionizmu.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov zdôrazňuje, že fašizmus bol na našom území porazený za cenu obrovských obetí. Povinnosťou dnešnej generácie je chrániť historickú pravdu, brániť výsledky protifašistického boja a nedopustiť návrat ideológií, ktoré priniesli Európe vojnu, utrpenie a smrť.

Čeť pamiatke všetkých obetí fašizmu.

Ospravedlnenie čitateľom za oneskorené vydávanie časopisu Bojovník

Vážení čitatelia, vážené členky a členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov,

dovoľujeme si Vám úprimne sa ospravedlniť za to, že časopis Bojovník v poslednom období nevychádza v riadnych termínoch. Uvedomujeme si, že pre mnohých z Vás je Bojovník dôležitým zdrojom informácií o dianí v našom zväze, o historických udalostiach aj

o aktivitách našich organizácií, a preto nás vzniknutá situácia úprimne mrzí.

Oneskorenie vydávania časopisu je dôsledkom zložitej organizačnej a ekonomickej situácie, v ktorej sa SZPB nachádza po nedávnych zmenách vo vedení organizácie. Nové vedenie prijalo opatrenia smerujúce k stabilizácii hospodárenia a k zabezpečeniu riadneho fungovania všetkých činností zväzu vrátane vydáva-

nia časopisu. Tieto kroky si vyžiadali určitý čas a priniesli aj dočasné komplikácie v redakčnom a vydavateľskom procese.

Chceme Vás ubezpečiť, že vydávanie časopisu Bojovník zostáva jednou z našich priorít. Robíme všetko pre to, aby sa jeho vydávanie v čo najkratšom čase stabilizovalo a aby sa časopis opäť vracal k pravidelnému rytmu vydávania.

Ďakujeme Vám za pochopenie, trpezlivosť a podporu, ktorú nášmu zväzu dlhodobo prejavujete.

redakcia

Ideológia sudetizmu sa u nás už infiltrovala

Podpredseda Českého zväzu bojovníkov za slobodu (ČSBS) a správca Pamätníka „Pečkárne“ Emil Kulfánek sa v súvislosti s blížiacim sa zjazdom Sudetoneckého landsmanšaftu (SDL) v Brne vyjadruje v rozhovore s Petrom Kojzarom pre iportal24.cz k otázkam šliapania po histórii. V rozhovore pre Bojovník sa zároveň vracia k polemike o tzv. Benešových dekrétach a ich význame pre súčasnosť. Rozhovor pripravil Martin Krno.

Bude jarný zjazd SDL v Brne zmierením, ako tvrdia jeho organizátori, alebo pošliapaním histórie a obetí nemeckého nacizmu, ako zdôrazňujú ich odporcovia?

Ide, samozrejme, o pošliapanie histórie, ale uskutočnené falošne deklarovanou formou zmierenia. Hlavný problém však spočíva v tom, že sa na usporiadateľov tohto stretnutia pozeráme zo zlého uhla. Organizátorom stretnutia nie je hovorca SDL a bavorský politik CSU Bernd Posselt, ale český spolok Meeting Brno s pomocou Mestského úradu Brno-stred a oficiálneho úradu Juhomoravského kraja. Združenie Meeting Brno by sa dalo charakterizovať ako piata kolóna sudetizmu a sudetoneckej ideológie v Českej republike.

Ale všetko sa to organizuje s podporou druhého najväčšieho mesta v ČR. O tom, či sa zjazd bude konať v Brne, môže rozhodnúť naozaj len miestna samospráva?

Otázka je položená, ako keby sme boli v 90. rokoch minulého storočia. Ale teraz žijeme v 21. storočí, keď sme súčasťou Európskej únie a NATO. Neuvedomujeme si, že obyvatelia EÚ môžu kandidovať do obecných zastupiteľstiev v ktorejkoľvek členskej krajine. Čiže Česi sa môžu pokojne stať starostmi obcí a miest vo Francúzsku, v Nemecku či Španielsku. To isté platí pre zahraničných občanov v Českej republike. V blízkej budúcnosti sa to určite využije a zneužije. Som o tom pevne presvedčený a vývoj to nasvedčuje.

Už dnes sú vlastníkmí majetkov v Českom pohraničí prevažne Nemci. (Čosi podobné sledujeme na južnom Slovensku – pozn. red.) Nie je to teda tak, že by sa nám sem chcel infiltrovať SDL, ten tu už je! Proti infiltrácii ideológie sudetizmu sme tridsať rokov nič nerobili. Práve naopak, svojou pasivitou sme ju nepriamo podporovali.

Prečo je teda pripravované rokovanie škodlivé, keď tvrdíte, že všetko prebieha nepretržite tridsať rokov?

Pretože vidíme nepriateľa na nesprávnej strane. Kto je v tomto prípade našim nepriateľom, som už povedal. Spolok Meeting Brno má podporu českého štátu realizovanú mestskou časťou Brno-stred, ktorá na túto akciu uvoľnila 9 miliónov korún, a tiež Juhomoravským krajským úradom. Ten na ňu venoval 6 miliónov! To znamená, že zjazd sa nebude konať za peniaze landsmanšaftu, ale českých daňových poplatníkov.

Takže ste sa nezmierili s organizáciou brnianskeho kongresu?

Samozrejme, že s tým nie som spokojný! Nepriateľa nevidím len v SDL. Nie sú to iba nemecké spolky, ktoré tu už pôsobia, no najmä tie české, ktoré k mám pretláčajú sudetoneckú ideológiu. Vôbec nebojujeme proti piatej kolóne u nás, ale proti potomkom bývalých štátnych príslušníkov veľkonemeckej ríše. Ide o potomkov tých, ktorých v rokoch 1945 a 1946 previezli do

okupačných zón Nemecka ako občanov porazenej nacistickej ríše, nie ako česko-slovenských občanov, ako sa dnes snaží tvrdiť ich piata kolóna v Česku.

A čo je tá piata kolóna?

Dnešní starší členovia SDL boli v rokoch 1938 až 1945 deťmi. Dnes majú 80 až 90 rokov. Alebo prišli na svet po 2. svetovej vojne ako Bernd Posselt, ktorý sa narodil v roku 1956. Nenesú teda zodpovednosť za to, čo urobili ich rodičia a starí rodičia. A to je ten pseudohumanitárny príbeh, ktorý pred sebou podsúvajú ideológovia sudetizmu v rámci SDL – že tieto „deti“ za nič nemôžu. Chcú mier s českými občanmi, s českým štátom.

Emil Kulfánek

Verím, že dokonca kalkuluju s tým, že to bude česká piata kolóna, ktorá ich odškodní, keď sa dostane do vlády. A to preto, že prijme pocit historickej viny, ktorý de facto vyjadrujú viaceré združenia či dokonca politické strany. Sudetoneckú ideológiu a historiografiu si osvojujú aj médiá, či do nich píšuci prispievatelia, napríklad na portáli Medium.cz a Novinky.cz.

Bežne sa už však používajú termíny „Benešove dekréty“ alebo „Sudety“ ako pohraničné oblasti Českej republiky.

Žiaľ, platí to pre nás všetkých, že sudetoneckú terminológiu bežne používame a sami ju nevedomky rozširujeme. Preto je okrem individuálnych protestných akcií proti organizovaniu takýchto podujatí dôležité dôsledne pôsobiť na verejnosť, najmä na mladú generáciu, napríklad prostredníctvom vzdelávacích konferencií proti predstaviteľom českej piatej kolóny. Predovšetkým proti tomu, čo hlásajú tí, ktorí prekrúcajú historické fakty a chcú

zmierenie s Nemcami na základe toho, že my ako národ preberáme zodpovednosť za spory vo vzájomných vzťahoch, ktoré sme my nespôsobili.

Poslanec za SPD Jindřich Rajchl v súvislosti s brnianskym kongresom povedal, že sa môže konať, ale až keď nemecká strana uzná, že tzv. Benešove dekréty sú neoddeliteľnou a nespochybniteľnou súčasťou českého právneho poriadku. Súhlasíte?

Tu predsa nejde o to, či s tým ja osobne súhlasím. Keď som pripravoval materiál o „sudetizme“, vychádzal som z toho, čo Česko-Slovensko deklarovalo a podpísalo v zmluvách s Nemeckom. V žiadnej dohode, vrátane tej prvej uzavretej s NSR v roku 1973, sa nič neuvádzalo o „sudetských“ Nemcoch a o politicko-správnom území „Sudety“.

Potom však prišla česko-nemecká deklarácia z roku 1997. Ministrom zahraničných vecí ČR bol vtedy Josef Zelenec (ODS). Zrazu sa tam opatrne vyjadrilo to, čo urobilo Nemecko, v porovnaní s tým, čo sme údajne my urobili Nemcom po 2. svetovej vojne. My Česi vyzeráme v tejto zmluve ako oveľa väčší darebáci. Obviňujeme sa a bičujeme, hoci nás k tomu nemecká strana veľmi nenútila.

V deklarácii sa píše, že česká strana uznáva existenciu národnostnej skupiny sudetských Nemcov.

To je v úplnom rozpore s historickou skutočnosťou, pretože takáto skupina tu nikdy nežila. A dnes už de facto ani neexistuje. Rovnako to bolo za prvej republiky i za Rakúsko-Uhorska. Žiadna národnostná skupina nebola nikde oficiálne pomenovaná ako „sudetskí Nemci“, ani žiadne politicko-správne územie „Sudety“. Ani teraz sa nikde nespomína. Ide o politický výmysel a nebezpečný plán.

Politici nemeckej národnosti na území niekdajšieho Sliezskeho vojvodstva, súčasť krajín českej koruny, v roku 1918 prvýkrát použili označenie provincie „Sudetland“, ktorá sa nechcela stať súčasťou už vyhlásenej ČSR. Týmto názvom vlastne podnecovali vnútornú vzburu bývalých rakúskych obyvateľov nemeckej národnosti proti Česko-Slovensku, teda štátu úplne nezávislému od Rakúska!

Ak chce SDL prispieť k rozvoju susedských vzťahov, prečo nevyzvala spolkovú vládu v Berlíne, aby splnila svoj 80-ročný záväzok - zaplatiť reparácie za hrozné následky nacistickej okupácie? Boli by reparácie prejavom zmierenia aj zo strany Nemecka?

Áno, určite! Naša vláda by sa mala vrátiť k otázke reparácií. Konfiškácia majetku občanov nacistickej Veľkonemeckej ríše nachádzajúcej sa v tom čase v Československu bola obsahom jedného z prezidentských dekrétov. Zdôrazňujem - nie dekrétmi Edvarda Beneša, pretože ich sám nepodpisoval. Tie vždy podpísal aj príslušný minister vlády ČSR, potom predseda Štátnej rady a až napokon vyjadril súhlas svojím podpisom prezident.

V podstate išlo o to, že skonfiškovaný majetok občanov nacistickej Veľkonemeckej ríše (v čase prevodu neboli občanmi ČSR) bol zaradený do reparácií, ktoré

malo Nemecko platiť Česko-Slovensku. A z celkových reparácií tvorí len percento „nula nula nič“. Takže túto otázku treba obnoviť. Aj Poliaci sa o reparácie kategoricky uchádzajú. Keď bude hroziť, že sa k nemu kolektívne vrátia ďalšie štáty poškodené Veľkonemeckou ríšou, spolková vláda v Berlíne určite zvažuje riziká politiky, ktorej sme dnes svedkami prostredníctvom tzv. mäkkej sily a piatej kolóny.

Emil Kulfánek pre Bojovník: Benešove dekréty nemožno spochybniť

Pochybnou zásluhou predsedu strany PS Michala Šimečka sa na Slovensku znovu otvorila polemika o historickom poslaní tzv. Benešových dekrétov a ich prípadných dôsledkov pre súčasnosť. Hneď sa toho chytila opozícia v Maďarsku, kde vrcholí predvolebná kampaň. Je už táto téma v Českej republike definitívne uzavretá?

Žiaľ, stále nie. Bývalý český odborník na správne právo, vysokoškolský pedagóg a poslanec Snemovne národov Federálneho zhromaždenia Vladimír Mikule (1937 – 2013) po Nežnej revolúcii označil diskusiu o tzv. Benešových dekrétach za mätúcu. „V prvom rade nie je možné súhlasiť,“ povedal, „s takýmto označením legislatívnych aktov. Prezident Edvard Beneš tieto dekréty nevydal ako súkromná osoba, ale ako prezident republiky, a to nie z vlastnej iniciatívy, ale na návrh vlády, ktorej predseda a jej členovia zodpovední za realizáciu každého dekrétu spolupodpisali. Či už za tým stojí nejaký zámer alebo nie, pojem Benešove dekréty možno tiež interpretovať ako autokratický prejav vôle doktora Beneša. To však nie je pravda.“

Teda koľko vládných dekrétov aj s Benešovým podpisom bolo vydaných?

Celkovo 143, z ktorých 17 bolo ústavných, 45 vydaných v zahraničí, zvyšných 98 už na oslobodenom území Česko-Slovenska. Dekrementálna právomoc prezidenta republiky sa skončila 28. októbra 1945, keď bolo zriadené Dočasné národné zhromaždenie. To v roku 1946 schválilo všetky dekréty ústavným zákonom s podmienkou, že sa od začiatku budú považovať za zákon. Veľká časť týchto aktov časom stratila platnosť a nahradili ich nové právne predpisy.

Prečo sa naďalej zneužíva slovné spojenie „Benešove dekréty“?

Použitie tohto termínu sa teraz pravdepodobne vzťahuje predovšetkým na dekréty týkajúce sa konfiškácie majetku Nemcov, Maďarov a zradcov, ako aj na tie, ktoré sa týkali znárodnenia. Ich účinky sa viazali na situáciu v určitom čase. Hoci sú formálne platné a účinné aj dnes, už nemôžu vytvárať nové právne vzťahy.

Aký právny význam by malo, keby sa teraz dekréty zrušili s účinkom ex nunc, teda od tohto okamihu?

Na právnej situácii, ktorá by vznikla na základe tohto rozhodnutia, by sa nič nezmenilo. Skonfiškovaný majetok by zostal skonfiškovaný, znárodnený by zostal znárodnený.

(mierne krátené - red. Bojovník) foto: archív Bojovník

Útok na Irán ohrozuje viac než len Blízky východ!

International Federation of Resistant Fighters (FIR) -
Association of Antifascists

Newsletter

weekly news for veterans and antifascists of today

Medzinárodná federácia odboja – Asociácia antifasistov (FIR) súčasťou ktorej je aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, jednoznačne odsudzuje agresiu Spojených štátov amerických a Izraela proti Iránu a ďalším územiám na Blízkom východe. V čase, keď prebiehali rokovania o riešení politického napätia, americké a izraelské sily spustili rozsiahle vojenské operácie zamerané okrem iného na likvidáciu iránskeho štátneho a vojenského vedenia.

Táto vojna – agresia, vedená pod zámkou „jadrovej hrozby“ a s deklarovaným cieľom oslobodiť iránsky ľud od „islamskej diktatúry“, je nelegitímna a nezákonná; v každom ohľade porušuje medzinárodné právo. Nejde o reakciu na útok Iránu a nebola autorizovaná Organizáciou Spojených národov, ktorá by na to mala právomoc. Útoky si už vyžiadali niekoľko stoviek civilných obetí vrátane detí z dievčenskej školy.

Vojenská odpoveď Iránu, v rámci ktorej uplatňuje svoje právo na sebaobranu, zasahuje agresorov na rôznych frontoch: na ich vojenských základniach, dokonca aj na Cypre, ale aj civilné obyvateľstvo v blízkosti týchto zariadení. Uzavretie Hormuzského prielivu navyše výrazne narušilo tok tovarov pre globálnu ekonomiku. Skutočnosť, že sa do krížovej paľby dostalo aj niekoľko tisíc turistov, vyvolala mediálne pobúrenie – radi by sme však videli takéto pobúrenie namierené predovšetkým proti samotnej vojne a agresii.

S rozhorčením sme zaznamenali politickú reakciu významných európskych politikov – nemeckého spolkového kancelára Merza, francúzskeho prezidenta Macrona a britského premiéra Starmera –, ktorí proti americko-izraelskému útoku nepovedali nič, ale vyzvali Irán na „zdržanlivosť“. Jediný rozdiel medzi týmito troma politikmi je v tom, že Veľká Británia vyhlásila podporu účasti na agresii, Francúzsko chce urýchliť svoje jadrové zbrojenie, zatiaľ čo Nemecko, hoci nechce vyslať vojakov, vyzýva USA, aby nezabudli na vojnu na Ukrajine, ktorá je podľa nich pre Európu dôle-

žitejšia. Nikto z nich si zrejme neuvedomuje, že tento útok pripravuje pôdu pre omnoho širšiu konfrontáciu v globálnom politickom meradle.

Je znepokojujúce konštatovať, že Európska únia v súčasnej politickej konštelácii nepredstavuje silu mieru. Nie je dokonca schopná vyvíjať politický tlak na svojich najbližších spojencov, aby presadzovala rokovania a diplomatické riešenie konfliktu. Napriek deklarovaným politickým cieľom vzniká dojem, že Európska únia už nie je relevantným aktérom na geopolitickú scénu.

Svojou vojenskou politikou – únosom zvoleného prezidenta a jeho manželky vo Venezuele, zadržovaním obchodných lodí v medzinárodných vodách a aktuálnou vojenskou operáciou – sa Spojené štáty americké snažia zároveň obmedziť rastúci ekonomický a politický vplyv krajín združených v zoskupení BRICS. Súčasná americká administratíva úplne ignoruje medzinárodné právo. Zriadenie takzvanej „Rady mieru“, ktorú administratíva Donalda Trumpa vníma ako akúsi „protibezpečnostnú radu“, ukazuje, že dokonca aj samotná Organizácia Spojených národov ako nadnárod-

ný orgán je spochybňovaná. Významné je aj to, že Demokratická strana Spojených štátov ponúkla len veľmi málo jasnej kritiky tohto zahraničnopolitického kurzu.

Preto stoja Medzinárodná federácia odbojárov – Asociácia antifasistov (FIR) a jej členské organizácie pred významnými úlohami:

Spolu s ďalšími mierovými hnutiami by sme mali vyzývať vlády jednotlivých krajín, aby sa na tomto vojnovom dobrodružstve nepodieľali. Žiadny export zbraní, žiadna vojenská spolupráca s agresorskými štátmi.

Vyjadrujeme solidaritu s iránskym ľudom a civilným obyvateľstvom na Blízkom východe, ktoré sa v boji za slobodu a suverenitu stalo obeťou agresie zo strany Spojených štátov amerických a Izraela. Podporujeme zápas iránskeho ľudu za slobodu proti autoritárskemu režimu, ale hovoríme „nie“ zmene režimu prostredníctvom Spojenými štátmi podporovaného bábkového štátu.

Požadujeme okamžité zastavenie útokov na Irán. Bránime medzinárodné právo a na tomto základe presadzujeme trvalý mier na Blízkom východe

INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS (FIR)
International Federation of Resistance – Antifascist Association
Medzinárodná federácia odporu – antifasistické združenie

Komentár: Zločin proti mieru. Trumpova a Netanjahuova vojna proti Iránu je vrcholom medzinárodného cynizmu

To právo, ktoré sa zrodilo na troskách zničených miest, zrúcaných mostov i historických pamiatok, ale aj oslobodených nacistických koncentračných táborov a bolo vykúpené desiatkami miliónov životov po celom svete vrátane obetí holokaustu. Charta Medzinárodného vojenského tribunálu z roku 1945 zaviedla do medzinárodného práva pred vyše 80 rokmi aj „zločin proti mieru“, ktorý vymedzila takto: „osnovanie, príprava, podnecovanie alebo podniknutie útočnej vojny alebo vojny porušujúcej medzinárodné zmluvy, dohody alebo záruky, alebo účasť na spoločnom pláne alebo sprisahaní za účelom uskutočnenia ktoréhokoľvek z vyššie uvedených činov“.

Izraelský premiér a americký prezident postavili medzinárodné právo na hlavu. Zo zločinu proti mieru urobili „preventívny útok s cieľom odstrániť ohrozenie Izraela“ (minister obrany Israel Katz). Izrael a USA svojimi postojmi a svojim konaním v plnej miere ospravedlnili ruské konanie na Ukrajine. Dokonca nie spätne, ale vopred.

Benjamin Netanjahu sa 15. októbra 2013 slávnostne prihovoral izraelskému parlamentu pri príležitosti 40. výročia tzv. Jom Kippurskej vojny, v ktorej sa Izrael ubránil spoločnému útoku niekoľkých arabských krajín. Ako ponaučenie z nej izraelský premiér pred 13 rokmi uviedol, že „nesmieme nikdy podceňovať hrozbu, nikdy podceňovať nepriateľa a nikdy ignorovať príznaky nebezpečenstva.“ A preto „sa nemôžeme vzdať možnosti preventívneho úderu (...) aj keď zaň zaplatíme medzinárodnú cenu.“ Pričom odmietnutie „preventívnej vojny, či preventívneho úderu“ v prípade Jom Kippurskej vojny označil Netanjahu za chybu.

Ak použijeme takú istú logiku ako pri Iráne, napadnutie Ukrajiny je v poriadku

Berúc do úvahy porušovanie tzv. Minských dohôd, obmedzovanie ruských menšinových práv na Ukrajine, ale najmä intenzívnu prípravu Ukrajiny na členstvo v NATO, ktorého doktrína označuje Rusko za hlavného nepriateľa, podľa Netanjahuovej a Trumpovej „logiky“

Fotografia dvoch obetí amerického útoku na dievčenskú školu v iránskom Minábe.

medzinárodných vzťahov konalo Rusko „oprávnené“. Strašné, ale podporné vyhlásenia Ursuly von der Leyenovej a Kaji Kalasovej z posledného februárového dňa nenechávajú priestor na pochyby: vedenie EÚ sa plne stotožňuje s oprávnenosťou „preventívnych úderov či preventívnej vojny“.

Hrozba členstva Ukrajiny v „protiruskej“ NATO bola pritom oveľa reálnejšia, než hrozba vojenského či teroristického útoku Iránu proti Izraelu. V prvom rade preto, lebo vlni Izrael a USA uskutočnili teroristické útoky proti Iránu, po ktorých Donald Trump ohlásil „úspešné zničenie iránskych zariadení na obohacovanie uránu“ a ďalších vojenských cieľov. Okrem toho Izrael popri genocíde v Gaze uskutočnil (a uskutočňuje) vojenské útoky, ktoré takmer úplne zlikvidovali schopnosti iránskych spojencov v regióne zrealizovať čo i len individuálny teroristický útok proti Izraelu.

Ale najmä preto, lebo Omán už niekoľko týždňov sprostredkúval vyjednávania medzi USA a Iránom o likvidácii iránskeho jadrového programu, ktoré viedli k doteraz nevídanému úspechu.

Jednostranné odstúpenie od odzbrojovacej zmluvy

Pripomínam, že už v roku 2015 Irán k takejto dohode pristúpil. Podpísal ju nielen s USA, ale aj Veľkou Britániou, Čínou, Francúzskom, Nemeckom a Ruskom. Ešte v polovicike apríla 2017 „vláda amerického prezidenta Donalda Trumpa upovedomila v utorok listom Kongresu o tom, že Irán plní svoje záväzky v súlade s dohodou.“ Napriek tomu šéf diplomacie Rex Tillerson v oficiálnom liste predsedovi Snemovne reprezentantov Paulovi Ryanovi priznal, že Trump zvažuje dohodu porušiť. A Trump si dal skutočne záležať, aby to urobil vo veľkom štýle. V deň, keď si celá Európa pripomína víťazstvo nad fašizmom a koniec najstrašnejšej vojny na svete, 8. mája 2018, Trump oznámil jednostranné odstúpenie od odzbrojovacej zmluvy. Napriek tomu bol Irán ochotný ju dodržiavať, ak by ostatní signatári dokázali zaručiť dodržanie zrušenia ekonomických sankcií voči nemu, čo bol záväzok šiestich mocností. Lenže žiadna z nich nedokázala vyvinúť na Trumpa taký tlak. Naopak, hoci európske štáty – rovnako ako Irán - od zmluvy neodstúpili, EÚ nedokázala ochrániť ani len svoje vlastné firmy pred Trumpovými sankciami, takže tie prišli o lukratívne obchodovanie s Iránom.

Vymyslená zámienka

Trumpova a Netanjahuova vojna proti Iránu je vrcholom medzinárodného cynizmu, keď Trump najskôr preukázal, že Iránu sa neoplatí vzdať sa úsilia o vlastnú jadrovú zbraň, potom vlni predviedol, že ak ju mať nebude, USA a Izrael bez hanby naň kedykoľvek zaútočia a teraz to ešte použil ako vymyslenú zámienku na ovládnutie iránskych ropných polí. Pretože presne o to ide. Trump postupuje podľa scenára, ktorý s úspechom a za jeho verejnej podpory použil George Bush junior.

Smutná história sa opakuje

Ako cez kopírak nám Trump servíruje to isté, čo viedlo k ovládnutiu irackých ropných polí americkými korporáciami pred vyše 20 rokmi. Po Venezuele nemôže byť pochyb, že aj tentoraz ide o ropu. Čo myslíte, ak Iránu bude vládnuť Réza Páhlaší, ktorého otec bol ako iránsky vládca bábkou v rukách Washingtonu a zabíjal a vraždil svojich oponentov s americkou podporou, komu asi nový iránsky monarcha predá tamojšie ropné zásoby? A kto z nich bude profitovať? „Iránsky ľud“, v mene ktorého teraz USA a Izrael zavraždili vyše 100 dievčat počas vyučovania, to určite nebude.

Autorom komentára je Braňo Ondruš, člen ÚR SZPB (redakčne skrátené)

Keď sa stretnú dva životy, ktoré spolu píšú 205 rokov histórie

Dňa 20. februára 2026 sa v Domove seniorov Archa uskutočnilo slávnostné podujatie, počas ktorého bola vojnovému veteránovi Danielovi Lehotskému odovzdaná Pamätná medaila ministra obrany Slovenskej republiky I. stupňa (zlatá) ako výraz uznania za jeho zásluhy a životnú cestu spojenú s bojom za slobodu vlasti.

Pri tejto príležitosti navštívil domov seniorov aj ďalší vojnový veterán Branislav Tvarožek. Hoci sa obaja páni dovtedy osobne nepoznali, ich stretnutie sa nieslo v priateľskej a srdečnej atmosfére. Symbolicky tak spojili svoje životné príbehy, ktoré majú veľa spoločného – boj za oslobodenie, prežitie ťažkosti, ale aj vieru v budúcnosť a hodnoty, na ktorých stojí slobodná spoločnosť.

Zaujímavým momentom podujatia bolo uvedenie si, že vek oboch veteránov spolu dosahuje úctyhodných 205 rokov. Ide o viac než dve storočia ži-

votných skúseností, pamäti a osobných svedectiev o udalostiach, ktoré formovali moderné dejiny.

Slávnostnú atmosféru podujatia spríjemnilo vystúpenie vojenskej cimbalovej hudby, ktoré potešilo nielen prítomných hostí, ale aj klientov zariadenia. Ich spontánna reakcia a potlesk potvrdili, že takéto stretnutia majú veľký význam nielen pre samotných veteránov, ale aj pre zachovávanie historickej pamäti a úcty k tým, ktorí sa zaslúžili o slobodu našej vlasti.

spracované podľa info R. Zimányiho, foto: MO SR

Plukovník vo výslužbe Ján Ihnatík oslávil úctyhodných 104 rokov života

Úctyhodného veku 104 rokov sa 1. marca 2026 dožil vojnový veterán, príslušník 1. československého armádneho zboru, účastník bojov od Kyjeva cez Duklianský priesmyk, Liptovský Mikuláš a Žilinu až po mesto Brest, rodák z Podkarpatskej Rusi plukovník vo výslužbe Ján Ihnatík.

Ján Ihnatík sa narodil 1. marca 1922 v obci Poroškovo na Podkarpatskej Rusi. V roku 1939 jeho rodný kraj obsadila maďarská armáda a mladému Jánovi hrozila povinná vojenská služba v armáde okupanta. Spoločne s priateľmi sa preto rozhodol utiecť do Sovietskeho zväzu. Hranicu prekročili 1. mája 1940, no boli okamžite zatknutí sovietskymi pohraničníkmi.

Po vypočúvaní orgánmi NKVD v meste Stryj bol odsúdený na tri roky nútených prác v pracovnom tábore pri meste Uchta na severe Ruska. V neľudských podmienkach tam pracoval pri ťažbe dreva, opravách budov a iných fyzicky náročných prácach až do začiatku roku 1943. Z tábora sa dostal po tom, čo sa prihlásil do československej vojenskej jednotky formujúcej sa v Buzuluku, kam bol zaradený 13. februára 1943. Následne absolvoval vojenský výcvik a delostrelecké učilište v Irbite.

Ako príslušník delostreleckého oddielu sa zúčastnil bojov o Kyjev a Bielu Cerkev a neskôr aj Karpatsko-duklianskej operácie. Na konci roka 1944 sa stal veliteľom delostreleckej batérie a zúčastnil sa bojov pri poľskom meste Jasło, kde sa československí delostrelci výrazne vyznamenali. Viedol svojich vojakov pri oslobodzovaní územia Česko-Slovenska v bojoch o Liptovský Mikuláš, Žilinu a napokon až po mesto Brest v máji 1945, kde sa jeho bojová cesta skončila. Išlo zároveň o poslednú veľkú bojovú operáciu 1. československého armádneho zboru počas druhej svetovej vojny. Počas bojov bol niekoľkokrát zranený.

Po skončení vojny zostal v službách československej armády a pôsobil na viacerých vojenských útvaroch, predovšetkým na Morave. Za svoju statočnosť a službu vlasti bol vyznamenaný viacerými vysokými vojenskými oceneniami, vrátane Československého vojnového kríža 1939 a Medaily za chrabrosť.

V súčasnosti je plukovník vo výslužbe Ján Ihnatík najstarším žijúcim vojnovým veteránom v Českej republike. Naďalej žije v meste Havířov, kde je s úctou a rešpektom vnímaný ako predstaviteľ generácie, ktorá svojou odvahou a obetou prispela k porážke fašizmu a oslobodeniu vlasti.

text: spracoval A. Hortváth, foto: archív J. Ihnatíka

Priamy účastník Slovenského národného povstania oslávil koncom marca úctyhodných 100 rokov

PIK. v. v. JUDr. Karel Nývít, priamy účastník Slovenského národného povstania, sa koncom marca dožil významného životného jubilea – 100 rokov. Narodil sa 28. marca 1926 vo Velkom Borku pri Mělníku.

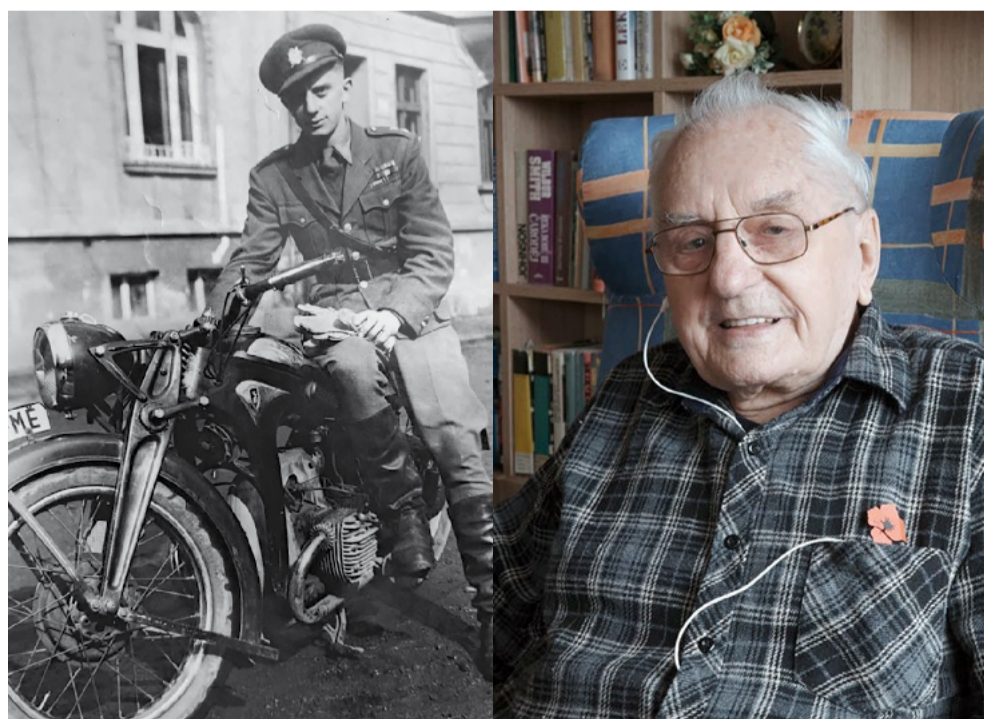
Už v mladom veku sa zapojil do odboja proti nacizmu. Od mája 1942 ukrýval u svojej matky v Mělníku troch sovietskych vojakov. Po roku s nimi utiekol cez Slovensko a Poľsko do Sovietskeho zväzu, do Jaroslavskej oblasti, kde vstúpil do partizánskej jednotky vedenej kapitánom Kritinským. V tejto

jednotke pôsobil ako rozviedčik až do 20. septembra 1944.

So skupinou sa zúčastnil mnohých bojových akcií, ktorých výsledky boli hlásené centrálnemu štábu partizánskeho hnutia v Moskve. Okrem spravodajskej činnosti sa podieľal aj na deštruktívnych akciách prostredníctvom mínovania, pri ktorých boli ničené železničné transporty a cestné objekty nepriateľa.

V septembri 1944 bol vyslaný na Slovensko v rámci pomoci Slovenskému národnému povstaniu. Prestúpil do partizánskeho zväzku „Smrť fašizmu“

(Pokračovanie na ďalšej strane)

vedeného majorom N. F. Volkovom, kde v hodnosti podporučík pôsobil ako veliteľ 3. roty 1. oddielu I. brigády až do príchodu sovietskej armády.

S partizánmi realizoval viacero významných bojových operácií. Podieľal sa na deštručnej akcii proti železničnému transportu pri obci Uľanka, na ničení mostov na ceste pri Pohorelej a na poškodení maďarských vojenských kolón

pri Starej Ľupči. Dvakrát bol vyslaný cez frontovú líniu ako veliteľ rozvedky a podieľal sa aj na prevode skupiny z východného Slovenska do Banskej Bystrice. Počas bojovej činnosti bol ľahko ranený črepinou míny do nohy.

Na jar 1945 vstúpil do 1. československého armádneho zboru v ZSSR, kde slúžil až do demobilizácie.

Po vojne pôsobil v československej ar-

máde a stal sa dôstojníkom z povolania. Neskôr žil v Litoměřiciach a stal sa známym aj ako poľovnícky funkcionár, lektor a skúšobný komisár. V súčasnosti žije v Prahe.

Za svoju účasť v národnom boji za oslobodenie mu bolo vydané osvedčenie podľa zákona č. 255/1946 Zb. v kategórii československý partizán v období od 3. mája 1943 do 27. apríla 1945 a oso-

ba, ktorá konala vojenskú službu v československej armáde v zahraničí od 28. apríla 1945 do 8. mája 1945. Z titulu svojej účasti v druhom odboji nadobudol aj postavenie vojnového veterána.

K významnému životnému jubileu mu patrí úprimné poďakovanie za službu vlasti a želanie pevného zdravia, pokoja a spokojnosti do ďalších rokov.

text: A. Horváth podľa MO ČR, foto: MO ČR

Podplukovník vo výslužbe Josef Svoboda oslávil 100 rokov života

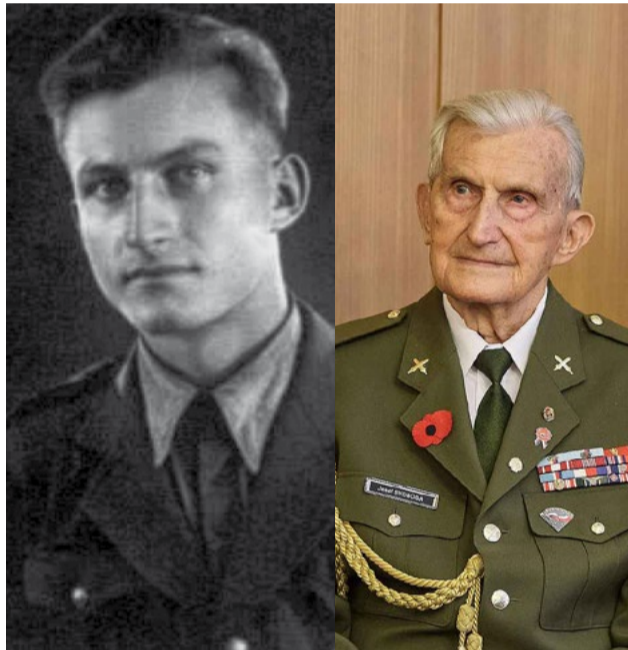
Dňa 9. marca 2026 sa významného životného jubilea – 100 rokov – dožil podplukovník vo výslužbe Josef Svoboda, veterán druhej svetovej vojny, bývalý príslušník 1. česko-slovenského armádneho zboru.

Pri tejto výnimočnej príležitosti mu prišli osobne zablahoželať zástupcovia mesta Trutnov, armády a veteránskych organizácií. S priáním pevného zdravia a životnej sily do ďalších rokov sa k nim s veľkou úctou pripojil aj námestník hejtmana Královohradeckého kraja Jirí Štěpán, ktorý jubilantovi vyjadril poďakovanie za jeho službu vlasti a podiel na oslobodzovaní Česko-Slovenska.

Josef Svoboda sa narodil 9. marca 1926 v obci Nižný Hrušov v okrese Vranov nad Topľou na východe Slovenska ako Jozef Daniel Kukolos. Pochádzal zo skromných pomerov a jeho detstvo bolo poznačené ťažkými sociálnymi podmienkami. Osudy jeho rodiny výrazne ovplyvnili dramatické udalosti druhej svetovej vojny.

Keď sa v roku 1941 slovenská armáda zapojila do vojny proti Sovietskemu zväzu, dotklo sa to aj jeho staršieho brata Jána, ktorý slúžil v Rýchlej divízii na východnom fronte. Neskôr prešiel na sovietsku stranu a v roku 1944 vstúpil do československej zahraničnej armády v Sovietskom zväze.

Po prechode sovietskych a česko-slovenských jednotiek cez Dukliansky priesmyk sa k bratovi pridal aj mladý Jozef. Ako osemnásťročný bol v polovici januára 1945 odvedený v Humennom a po krátkom výcviku

bol zaradený k obsluhu 82 mm mínometov pri 4. brigáde. Už vo februári 1945 sa zúčastnil ťažkých bojov pri Liptovskom Mikuláši, kde padli stovky česko-slovenských vojakov, a následne sa podieľal na oslobodzovaní ďalších území Slovenska a Moravy. Koniec vojny ho zastihol v Rožnove pod Radhoštěm.

V armáde zotrval aj po skončení vojny a v roku 1947 bol nasadený na východe krajiny proti oddielom Ukrajinskej povstaleckej armády, ktoré prenikali cez územie Česko-Slovenska a ohrozovali bezpečnosť obyvateľstva.

Po odchode z armády sa usadil v Trutnove, kde pracoval ako robotník vo Východočeských uhľových baniach v Žacléři až do odchodu do dôchodku. Za svoju službu vlasti a podiel na oslobodzovaní krajiny bol ocenený viacerými vyznamenaniami a stal sa čestným občanom mesta Trutnov.

Jeho životný príbeh predstavuje svedectvo generácie, ktorá musela v mladom veku čeliť krutosti vojny a prieniesť veľké obete v mene slobody.

V jednom z rozhovorov svoje vojnové skúsenosti zhrnul slovami:

„Stačí prežiť týždeň priamo na fronte a človek na to nikdy nezabudne. Keď vidíte desiatky mŕtvych a roztrhané telá, nie je to pre mladého človeka ľahké.“

Pri príležitosti jeho životného jubilea mu patrí úprimná úcta a poďakovanie za jeho službu a obeť. Jeho život je pripomienkou ceny slobody a významu mieru pre budúce generácie.

text: J. Rohár podľa ČSOL, foto: archív ČSOL a Miloš Šálek

Pomocníčka partizánov z Prašníka sa dožila krásnych 98 rokov

Pomocníčka partizánov Alžbeta Zollerová z Prašníka (časť Pustá Ves) sa nedávno dožila krásneho životného jubilea – 98 rokov. Narodila sa 8. marca 1928 v Pustej Vsi.

Ako šestnásťročná dievča počas Slovenského národného povstania pomáhala partizánom skupiny Jermak v Pustej Vsi. Do lesov v okolí im nosila jedlo,

šatstvo a prenášala správy, často v náročných podmienkach a v treskúcej zime. Partizáni najskôr spávali v starej hájovni a neskôr v lese v dolnej časti Pustej Vsi.

Jedného z partizánov si neskôr aj vzala – Jána Zollera, ktorý prišiel so skupinou Jermak z Liptovského Mikuláša až do lesov v dolnej Pustej Vsi.

Počas vojny zažila strach z nacistov, hlad i násilie. Na vlastné oči videla teror a vraždenie, ktoré postihlo miestnych obyvateľov. Nacistické jednotky vykonali v obci niekoľko represívnych zásahov za pomoc partizánom, najmä od polovice januára 1945 až do oslobodenia obce 6. apríla 1945. Keď partizánov nenašli, pomstili sa civilnému obyvateľstvu.

Na udalosti z marca 1945 spomína aj dnes veľmi živo:

„Oveľa väčšiu raziu sme ale zažili 8. marca 1945. Vtedy prišli nacisti veľmi skoro ráno. Vyháňali na dvor všetkých chlapov od 18 do 75 rokov, vypálili tu dve chalupy, senník aj barónkin letohrádok, ktorý stál v lese oproti nášmu rodičovskému domu. Nášho otca spolu s ostatnými mužmi, ale aj učiteľkou Žilincíkovou a rodinou Jána Žídka, čo vybavoval falošné legitimácie, vzali k richtárovi do Šterús. Odtiaľ ich odviezli na gestapo do Vrbového a napokon do väzenia v Trenčíne, kde zostali až do konca vojny.“

Za svoju pomoc v Slovenskom národnom povstaní bola Alžbeta Zollerová ocenená viacerými štátnymi i zväzovými vyznamenaniami.

Aj vo vysokom veku sa aktívne stara-

la o hrob sovietskych partizánov a spre-vádzala návštevníkov v pamätnej izbe SNP v Prašníku. Ak jej to zdravotný stav dovoľuje, pravidelne sa zúčastňuje spomienkových podujatí pri príležitosti výročia Slovenského národného povstania v rodnej obci.

Dodnes žije v Prašníku v kruhu svojej rodiny, teší sa dobrému zdraviu a s radosťou sa venuje pečeniu, ktorým poteší svojich blízkych.

K jej krásnemu životnému jubileu patrí úprimné poďakovanie za odvahu a pomoc v boji proti fašizmu, ako aj želanie pevného zdravia, pokoja a veľa síl do ďalších rokov života.

spracoval A. Horváth, foto: FB Prašník aktuálne

Jubilejný 50. ročník Pochodu vďaka SNP pripomenul hrdinstvo obyvateľov Ciglá a Handlovej

Slávnostné zhromaždenie v Cigeli.

Dňa 17. januára 2026 sa v obciach Cigel a Handlová uskutočnil jubilejný 50. ročník Pochodu vďaka SNP, jedného z najvýznamnejších turisticko-spmienkových podujatí na Slovensku. Podujatie je každoročne venované pamiatke udalostí z januára 1945, keď nemecké trestné jednotky prepadli obec Cigel za pomoc partizánom počas Slovenského národného povstania.

Pochod vďaka SNP má už polstoročnú tradíciu a stal sa symbolom úcty k obeťiam vojny, k hrdinstvu miestneho obyvateľstva i k odkazu protifašistického odboja. Z malej miestnej iniciatívy sa postupne vyvinulo podujatie celoslovenského významu, ktoré každoročne priťahuje stovky až tisíce účastníkov všetkých vekových kategórií.

Slávnostné otvorenie jubilejného ročníka sa uskutočnilo pri Pamätníku padlých v Cigeli za účasti predstaviteľov samospráv, spoločenských organizácií, turistov i širokej verejnosti. Súčasťou

programu bol aj pietny akt kladenia venčov na počesť obeť nacistického teroru a bojovníkov za slobodu.

Na pietnom akte sa zúčastnili aj členovia Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Branislav Ondruš, Elena Novotná a Ľubomír Pastucha, ako aj Štefan Mjartan, dlhoročný starosta obce Cigel a jeden z hlavných organizátorov podujatia, ktorý sa významne zaslúžil o jeho rozvoj a zachovanie tradície.

Organizátori pripravili pre účastníkov štyri pešie trasy v dĺžke od šiestich do

pätnástich kilometrov. Z obce Cigel boli pripravené tri trasy v dĺžkach 15, 10 a 6 kilometrov, zatiaľ čo z Handlovej viedla jedna trasa vhodná pre nenáročných turistov so začiatkom na Námestí baníkov. Vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky sa v tomto roku neorganizovali lyžiarske trasy.

Jubilejný ročník priniesol aj niekoľko noviniek. V obci Cigel bola slávnostne predstavená vynovená pamätná izba venovaná Slovenskému národnému povstaniu a zároveň boli ocenení jednotlivci, ktorí sa dlhodobo podieľajú na orga-

nizácii podujatia a na uchovávaní historickej pamäti regiónu.

História Pochodu vďaka SNP siaha do roku 1976, keď sa prvého ročníka zúčastnilo len 39 účastníkov. Postupne však záujem o podujatie rástol a z regionálnej akcie sa stalo významné celoslovenské podujatie. V posledných rokoch sa na pochode pravidelne zúčastňuje viac ako dve tisíce turistov, čo potvrdzuje jeho trvalý význam a popularitu.

Pochod vďaka SNP v Cigli a Handlovej je nielen turistickým podujatím, ale predovšetkým živou pripomienkou historických udalostí a obeť, ktoré priniesli obyvatelia regiónu v boji proti fašizmu. Jubilejný 50. ročník opäť potvrdil, že odkaz Slovenského národného povstania zostáva pevnou súčasťou historickej pamäti a identity slovenského národa

text a foto: J. Rohár

Členovia ÚR SZPB so starostom obce.

Banská Štiavnica si pripomenula 81. výročie oslobodenia mesta

Spoločná fotografia členov SZPB pred pamätníkom v Banskej Štiavnici.

Z archívnych materiálov sa dozvedáme, že boje o mesto Banská Štiavnica sa začali 6. marca 1945 ráno o 4.30 hodine útokom vojakov Červenej armády z 2. ukrajinského frontu maršala Malinovského, zloženého zo 110. gardovej streleckej divízie, 227. samohybnej delostreleckej divízie a 18. motorizovanej divízie. Z juhu, od Ilije a Štefultova, postupovali vojaci Rumunskej kráľovskej armády.

Fašistické vojská nasadili do bojov množstvo tankov, motorizované jednotky a obrnené transportéry, pričom v hornatom teréne prebiehali urputné boje. Na ťažké

boje si spomínal hrdina Sovietskeho zväzu J. P. Kravcov. Z jeho oddielu zahynuli dôstojníci A. Kravčenko a I. Skliar, ktorí padli do rúk okupantov a boli zavraž-

dení. Náš občan Ján Koleda spomínal na drastické udalosti, keď na Hájiku bolo postrieľaných 14 sovietskych vojakov, ktorých fašisti zajali v Krnišove.

V čase najväčších bojov za oslobodenie Banskej Štiavnice sa partizáni zo skupiny Sokol istý čas zdržiavali v Dolnej Bakomskej štólňi, odkiaľ podnikali prieskumné akcie v tyľe nemeckých obranných opevnení. Získané informácie poskytli dňa 4. marca 1945 postupujúcej Červenej armáde v priestore Dekýš – Vysoká, ktorej velili velitelia pplk. Čebateriev, mjr. Žukov a kpt. Krivonosov.

V nasledujúci deň tajchár Viliam Neuschl a partizáni zo skupiny Sokol prefarali cez Hornú Bakomskú štólňu približne 350 vojakov Červenej armády na čele s kapitánom Kozikovom popod nepriateľské obranné pásmo do tyľe nemeckých jednotiek. Nečakaný útok Červenej armády spôsobil v radoch nepriateľa paniku a výrazne urýchlil oslobodenie oblasti juhozápadne od Banskej Štiavnice.

Na záver môjho príhovoru Vás žiadam a prosím, aby sme si na tejto posvätej pôde, presiaknutej krvou, stále pripomínali, že v boji za slobodu nášho mesta položilo život 455 vojakov. Z toho 360 vojakov Červenej armády, 70 rumunských vojakov, 13 vojakov československej paradesantnej brigády a 12 partizánov.

Na tomto pietnom mieste boli pôvodne pochovaní a neskôr boli ich pozostatky prevezené na centrálny cintorín do Zvolena. Zem pod mramorovými kvádrmi je autentická a posvätná, preto sa k tomuto miestu správajme s úctou aj v budúcnosti.

text: Vladimír Poprac, predseda ZO SZPB, foto: Ľubomír Lužina

V Cetuni si pripomenuli 81. výročie hrdinského boja partizánov pod Javorinou

Spomienkové zhromždenie v Cetune.

V Cetuni (obec Bzince pod Javorinou) sme si 22. februára 2026 pripomenuli 81. výročie jedného z najťažších bojov partizánov v kraji pod Javorinou – Cetunského boja z 27. februára 1945. Spomienkové podujatie bolo dôstojným pripomenutím odvahy partizánov oddielu Hurban i utrpenia miestneho obyvateľstva, ktoré sa ocitlo v centre bojových udalostí na sklonku druhej svetovej vojny.

Cetuna, malá osada obkolesená lesmi pod vrchom Javorina, poskytovala počas vojny úkryt partizánom. Miestni obyvatelia im podľa svojich možností pomáhali – poskytovali jedlo, úkryt a informácie. Za túto pomoc však často tvrdo zaplatili. Gardisti a nemecké jednotky vykonávali razie v obci, odvádzali obyvateľov a snažili sa zastrážiť miestne obyvateľstvo.

Pred 81 rokmi sa v tejto oblasti odohral nerovný a krutý zápas oddielu Hurban proti nemeckým jednotkám a ich pomocníkom. Oblasť mala pre nepriateľa strategický význam – plánoval ju využiť ako obranný systém proti postupujúcej Červenej armáde. Partizáni sa po raziách v obci presunuli do lesa a v nepriaznivom, daždivom a mrazivom počasí vyčkávali na pohyb nepriateľa.

Keď sa boj rozpútal, nepriateľ bol krytý zo stavieb v obci. Kapitán Miloš Uher sa rozhodol pre odvážnu samostatnú akciu – chcel granátom zneškodniť strelecké postavenie zo stodoly. Bol však zasiahnutý strelbou a padol uprostred boja vo veku nedožitých 31 rokov. Po jeho smrti zvolal jeho zástupca Anton Jakubík:

„Keď padol otec, nech padnú i deti. Smrť fašizmu!“

Krátko nato padol aj on. Spolu s nimi zahynulo ďalších 14 partizánov.

Nemci po boji odviezli miestnych mužov, ktorí si

museli vykopáť vlastné hroby. Väčšinu z nich následne popravili. Cetunský boj sa tak stal symbolom odvahy partizánov, ale aj tragédie civilného obyvateľstva.

Historické záznamy a obecná kronika uvádzajú, že boj bol nerovný. Nepriateľ mal početnú prevahu a dobrý prehľad o postavení partizánov. Napriek tomu partizáni kládli odpor a bránili svoju pozíciu až do posledných síl. Obyvatelia obce si tieto udalosti dlhé roky pripomínajú ako jednu z najťažších skúšok v dejinách regiónu.

Spomienka na hrdinov a odkaz pre mladú generáciu

Silný emotívny moment podujatia priniesla báseň o Cetunskom boji, ktorú zarecitoval žiak miestnej základnej školy. Verše pripomenuli hrdinstvo partizánov, krutosť fašizmu i obeť mladých mužov, ktorí padli za slobodu. Na recitáciu nadviazal slávnostný príhovor učiteľky, ktorá citlivo priblížila historické súvislosti druhej svetovej vojny, pôsobenie oddielu Hurban i tragické okolnosti posledného boja. Vo svojom vystúpení apelovala na mladú generáciu, aby nezabúdala na hodnoty odvahy, ľudskosti a solidarity.

Za Slovenský zväz protifašistických bojovníkov sa podujatia zúčastnil predseda Oblastnej organizácie

SZPB Nové Mesto nad Váhom Kamil Krištofik, ktorý vystúpil s hlavným príhovorom a pripomenul historické fakty o pôsobení oddielu Hurban i protipartizánskej jednotky Edelweiss. Prítomný bol aj predseda Oblastnej organizácie SZPB Trenčín Miroslav Malay, vedúci organizačného oddelenia SZPB Ján Rohár, bývalý predseda SZPB Viliam Longauer spolu so Štefanom Brunovským, synom generála Brunovského, ako aj členovia základných organizácií SZPB z oblastí Nové Mesto nad Váhom a Trenčín.

S prejavom vystúpil aj člen Oblastného výboru SZPB v Novom Meste nad Váhom, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a podpredseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Michal Bartek, ktorý poukázal na potrebu chrániť historickú pravdu o Slovenskom národnom povstaní a spájať spoločnosť na hodnotách slobody a mieru.

text: Ján Rohár, foto: Vladimír Brezinský zo Starej Turej

Pamätník v Cetune.

Ocenenie pre Rudolfa Kováča.

Priateľské posedenie SZPB

Dňa 28. marca 2026 sa v reštaurácii Šport-Solivar uskutočnila schôdza a priateľské posedenie členov ZO SZPB Zlatá Baňa – Sekčov. Podujatie svojou prítomnosťou obohatili aj vzácni hostia – pani Tatiana Kazimí, podpredsedníčka Oblastného výboru SZPB Prešov, a pani Katarína Krakorníková, tajomníčka výboru.

Významným momentom stretnutia bolo odovzdanie medaily Milana Rastislava Štefánika 3. stupňa pánovi Rudolfovi Kováčovi,

vi, ktorú odovzdala tajomníčka výboru pani Krakorníková, za jeho dlhoročnú, 15-ročnú činnosť v SZPB, a to pri príležitosti jeho 70. narodenín. Predseda organizácie, Pavol Pulík Hreha, mu zároveň udelil Zlatú plaketu ZO SZPB Zlatá Baňa – Sekčov a s úprimnou vďakou ocenil jeho príkladnú prácu a oddanosť.

Schôdza mala aj významný organizačný rozmer – do radov SZPB boli prijatí dvaja noví členovia. Všetci prítomní si v príjemnej atmosfére posedeli, zdieľali priateľské rozhovory a spoločne diskutovali o činnosti organizácie a plánoch na ďalšie obdobie.

Celé podujatie sa nieslo v duchu spolupatričnosti, úcty a priateľstva, ktoré sú základom práce SZPB v našom regióne.

text: Pavol Pulík Hreha, foto: Katarína Krakorníková

Odhalenie pamätných tabúl osloboditeľom

S príhovorom vystúpil štátny tajomník MV SR Michal Kaliňák.

pamätníkov, ale aj s úctou a tichou spomienkou na všetky obe nezmyselných vojen.

Všetci mali svoje sny a svoje plány, no ich životy boli násilne prerušené v dôsledku zákulisných záujmov, geopolitických plánov a chamtivosti po peniazoch a moci. Aj keď obetiam už nik nevráti život, dnes sa musíme zamýšľať nad zdrvujúcimi kapitolami našej histórie a poučiť sa z nich. Bolestivé spomienky na temnú minulosť by nás nemali rozdeľovať. Naopak, dávajú nám nádej do budúcnosti a pomáhajú vytvárať lepšiu a silnejšiu spoločnosť pre ďalšie generácie.

Naše hory a táto zem si ich pamätajú. A my, ktorí dnes žijeme, sme tu predovšetkým preto, aby sme nedovolili na nich zabudnúť.

Po odhalení pamätných tabúl starostkou obce delegácie vykonali pietny akt polozenia vencov. Miestny otec duchovný tabule posvätil a vykonal panachýdu za obe prvej a druhej svetovej vojny. Pietnej spomienky sa zúčastnila aj prednosta okresného úradu Katarína Tomková.

text : Václav Homišan foto: Helena Homišanová

Odhalené pamätné tabule.

Za mrazivého počasia sa dňa 31. januára 2026 pri príležitosti 81. výročia oslobodenia obce Sulín uskutočnilo odhalenie pamätných tabúl obetiam prvej a druhej svetovej vojny. Celá akcia sa začala liturgiou v miestnom chráme a následne pokračovala pochodom k pamätným tabuliam v parku pri obecnom úrade.

Po zaznení hymny Slovenskej republiky a prednese básne starostka obce Anna Hifáková privítala všetkých účastníkov spomienkového aktu. Nasledovali príhovory štátneho tajomníka Ministerstva vnútra SR Michala Kaliňáka a predsedu Oblastného výboru SZPB Václava Homišana, v ktorých zaznelo, že je určite na mieste pripomínať si tieto ťažké doby nielen prostredníctvom symbolických

Mladý „samuraj“ z Gemera-Malohontu

Koncom minulého roka takmer 19-ročný rodák z Rimavskej Soboty Lukáš Kurek zvíťazil v Japonsku v kategórii „Chanbara“ a stal sa svetovým šampiónom. Ide o moderné japonské bojové umenie a šport, ktorý vznikol ako bezpečná a rýchla forma simulácie boja samurajských mečov.

Lukáš Kurek sa tomuto športu venuje od malička a keď pred dvomi rokmi osirel (zomrela mu matka), nesmierne sa mu venoval otec. Ten s ním strávil v Japonsku takmer mesiac.

Lukáš je členom ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu v Čiernom Potoku. Jeho starký Ondrej Kurek narukoval ku koncu vojny do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a podieľal sa na oslobodzovaní Liptova.

Verím, že Lukášovi k jeho úspechu blahoželajú aj naši čitatelia.

text a foto: Jozef Pupala, predseda ZO SZPB

Lukáš Kurek.

Česť pamiatke našim osloboditeľom. Nezabúdame, ani na Slavíne

Za nepriaznivého počasia sme sa 2. apríla 2026 stretli na Slavíne, aby sme si pripomenuli 81. výročie oslobodenia hlavného mesta Slovenska slávnou Červenou armádou v súčinnosti s Rumunskou kráľovskou armádou.

Členovia SZPB pred Slavínom.

Na mohyle nad Bratislavou je pochovaných takmer 7 000 mužov i žien z rozličných národov bývalého Sovietskeho zväzu, ktorí padli hrdinskou smrťou v krvavých bojoch o podstatnú časť západného Slovenska a jeho metropolu.

Na pietnom akte sa okrem členov a sympatizantov nášho Zväzu zúčastnili europoslanci Katarína Roth Nevedálová a Branislav Ondruš (obaja členovia SZPB), prednosta Okresného úradu Bratislava Rastislav Gajarský, člen ÚR SZPB a predseda HOSK väzňov zajateckých a koncentračných táborov Ivan Pasternák a tradične členovia občianskeho združenia Vojenský veterán Bratislava.

„Slavín je miesto ticha, úcty a hlbkej pokory,“ začal svoj príhovor po položení vencov a štátnej hymny nový predseda OblV SZPB Peter Kramár. „Miesto, kde si uvedomujeme cenu slobody. Tá nebola zaplatená slovami, no životmi tisícov mladých mužov, ktorí padli ďaleko od svojich domovov. Práve tu odpočívajú sovietski vojaci, ktorí 4. apríla 1945 priniesli Bratislave koniec vojny, koniec utrpenia a nádej na nový začiatok.“

Rečník ďalej pokračoval: „Našou povinnosťou nie je len spomínať, ale aj odovzdávať odkaz tejto obeť ďalším generáciám. Musíme chrániť historickú pravdu, pestovať úctu k mieru a odmietať akékoľvek prejavy nenávisťi, extrémizmu a fašizmu. Dnešná doba nám opäť pripomína, aký krehký je mier. O to viac si musíme vážiť hodnoty, za ktoré títo hrdinovia bojovali – za slobodu, ľudskosť a dôstojnosť. Nech je toto miesto pre nás všetkých trvalou pripomienkou, že minulosť nás zaväzuje k tomu, aby sme boli zodpovední, aby sme stáli na strane pravdy a aby sme nikdy nedovolili, aby sa hrôzy vojny zopakovali.“

text: Martin Krno, foto: Ladislav Skrak

Členovia ZO SZPB Trstená spomínali aj hodnotili

Prešiel takmer mesiac od oslobodenia Vitanovej Červenou armádou, keď 23. februára 1945, v Deň sovietskej armády, zaútočili nemeckí vojaci na obranné postavenia sovietskych jednotiek v obci Vitanová. Červenoarmejci prvotný nápor zachytili, no Nemci napriek tomu vnikli do obce. Prešli cez zamrznutú rieku Oravicu a začalo sa besnenie. Strieľali na všetko, čo sa pohlo, a plameňometmi podpaľovali drevenice, hospodárske budovy, ale aj ľudí a dobytok v nich. Popolom lahla takmer celá obec.

Rokovanie schôdze ZO.

Niektorým obrancom dochádzalo strelivo, a tak sa fašistom podarilo zajať aj dve brániace sa telefonistky, 21-ročnú Nastu a 22-ročnú Ďusju. Fašisti ich mučili,

nahé ich celý deň nechali stáť v mraze a pri ústupe ich zastrelili.

Na pamiatku padlým občanom Vitanovej v prvej aj druhej svetovej vojne a osloboditeľom obce bol pred miestnym kostolom v roku 2025 vybudovaný pamätník s plastikou znázorňujúcou zavraždené príslušníčky Červenej armády.

Členovia ZO SZPB Trstená si 23. februára 2026 pri pamätníku vo Vitanovej pripomenuli tieto tragické vojnové udalosti. Na počesť padlých položili za zvukov slovenskej hymny k pamätníku veniec vďaky.

Po spomienkovom akte sa v budove obecného úradu konala hodnotiaci členská schôdza ZO SZPB Trstená. Zúčastnili sa jej aj predseda Oblastného výboru SZPB Ružomberok Robert Fajta a člen predsedníctva Ondrej Brtis. Po správe o činnosti základnej organizácie, zhodnotení práce členov výboru, správe o hospodárení a stanovisku revízora bol predložený návrh plánu činnosti ZO na rok 2026.

Členovia zvolili svojho člena Jána Krušpána za delegáta na oblastnú konferenciu SZPB. V plodnej diskusii sa zaoberali potrebou starostlivosti o pamätníky a pietne miesta protifašistického odboja, nutnosťou aktivizovať členov SZPB v práci s mládežou, hrozbou prieniku neofašistických a xenofóbnych názorov v Európe i v

Slovenskej republiky, ako aj návrhmi na zmenu stanov SZPB.

Pomerne značná časť diskusie sa venovala aj obdobiu po XVIII. zjazde SZPB, fungovaniu mechanizmov riadenia a hospodárenia vo zväze, mimoriadnej situácii, ktorá vznikla koncom novembra 2025, ako aj návrhu na zvolanie mimoriadneho zjazdu SZPB.

V závere členovia ZO podporili zachovanie právnej subjektivity pre oblastné výbory SZPB a zvolanie mimoriadneho zjazdu SZPB na 25. apríla 2026 do Banskej Bystrice.

text a foto: Ján Páleš, člen ZO SZPB Trstená

Pred pamätníkom padlých.

Výročná členská schôdza ZO SZPB v Štrbe zhodnotila plnenie hlavných úloh

Dňa 23. januára 2026 sa konala výročná členská schôdza (VČS) ZO SZPB v Štrbe, ktorá zhodnotila činnosť základnej organizácie, osobitne plnenie hlavných úloh, ktoré výbor schválil po voľbe nového predsedu ZO Ing. Milana Kunaja. Ing. M. Kunaj nastúpil do funkcie po úmrtí dlhoročného predsedu ZO Pavla Otčenáša v októbri 2024.

Pohľad na účastníkov schôdze.

Medzi hlavné úlohy, ktoré si výbor stanovil, patrí získavanie nových faktov o vojnovnej histórii Štrby, pokračovanie v práci s mládežou pri šírení posolania SZPB a posilňovanie a upevňovanie členskej základne.

V súčasnosti má základná organizácia 69 členov, je najväčšou ZO v rámci Oblastného výboru v Poprade a združuje členov vo veku od 24 do 97 rokov. Úlohou výboru je zamerať činnosť tak, aby bola zaujímavá a inšpirujúca pre všetkých čle-

nov. Výbor rozhodol, že na plnenie týchto úloh pripraví konkrétne aktivity.

Doplňanie informácií občanom a členom ZO SZPB o priebehu druhej svetovej vojny v Štrbe a okolí sa darí aj vďaka starostlivosti obce, osobitne starostu Michala Sýkora, ktorý je zároveň tajomníkom ZO. Výbor v tejto činnosti nadviazal na dokumenty rozsiahlej publikácie *Obyvatelia Štrby vo svetových vojnách* i na spomienky starších obyvateľov na vojnové obdobie, ktoré obec zaznamenala v obecnej televízii.

Výber z archívnych snímok obecného televízneho vysielania, nahraných pri príležitosti 75. výročia oslobodenia obce, spracoval Ing. M. Kunaj a spolu s jeho krátkou textovou prezentáciou boli zaradené do programu výročnej schôdze. Išlo o spomienky dnes už nežijúcej občianky na Vianoce a ďalšie vojnové udalosti na prelome rokov 1944 – 1945.

Na výročnej schôdzi vystúpil s prezentáciou hodnotnej a zaujímavej prednášky *Účasť partizánov pri oslobodzovaní Štrby, Tatranskej Štrby a Štrbského Plesa* vojnový historik a spisovateľ Marcel Maniak. Výbor si váži spoluprácu s týmto publicistom, ktorý je jedným zo zostavovateľov monografie o priebehu vojny v Štrbe a už viackrát prijal pozvanie sprístupniť tematiku druhej svetovej vojny na podujatiach ZO SZPB.

V roku 2025 výbor pripravil pre členov základnej organizácie a ich rodinných príslušníkov náučno-tematický zájazd na pamätne vojnové miesta v okolí Štrby. Základné fakty priblížil predseda Ing. M. Kunaj a účastníci zájazdu pri pamätníku na Šibeničnom vŕšku pri Lučivnej a na vojnovom cintoríne v Štôle, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou, polože-

ním vencov vzdali úctu padlým vojakom a partizánom. Na záver navštívili vo Svite bohatú expozíciu zbraní, uniforiem a ďalších predmetov a dokumentov z druhej svetovej vojny a zúčastnili sa besedy s členom Klubu vojenskej histórie Tiger.

Výbor potešilo, že rodičia a starí rodičia na zájazd priviedli aj svoje deti, pretože jednou z úloh organizácie je doplniť mladým chýbajúce znalosti, vzbudiť ich záujem o pravdivú históriu a formovať ich názory na vlastenectvo, boj proti extrémizmu či rasizmu. Rozvíja sa aj spolupráca medzi ZO a základnou školou, a to vďaka pomoci riaditeľky školy a členky výboru Mgr. Ľubomíry Il'ánovskej.

Žiaci sú vedení k účasti na slávnostných aktoch pri významných výročiach oslobodenia obce, Slovenského národného povstania a ukončenia druhej svetovej vojny. Podieľajú sa na programe týchto slávností, zapájajú sa do vedomostnej súťaže Medzníky druhej svetovej vojny a pri príležitosti Pamiatky zosnulých každoročne navštívia cintorín, kde položia vlastnoručne vyrobené venčeka na hroby vojakov padlých v katastri obce.

ZO SZPB zabezpečila pre školu na podporu vyučovacieho procesu prednášky Marcela Maniaka v digitálnej forme. Zároveň ocenila základnú školu v Štrbe a účastníkov súťaže ďakovnými listami, ktoré im slávnostne odovzdala na stretnutí s názvom Partizánsky kotlík. Toto neformálne spoločensko-náučné podujatie bolo už tretíkrát pripravené pre členov a ich rodinných príslušníkov s cieľom utužovať kolektívne vzťahy v organizácii.

text a foto: Anna Gejdošová

Informácia o pietnom spomienkovom zhromaždení k 81. výročiu oslobodenia mesta Žiar nad Hronom (Svätý Kríž nad Hronom)

Vysokú účasť na pietnom zhromaždení neodradil ani dážď.

Každá obec, každé mesto má svoje veľké historické medzníky. Pre mesto Žiar nad Hronom v 20. storočí je jedným z nich oslobodenie bývalého mestečka Svätý Kríž nad Hronom od nemeckých okupantov.

Dňa 1. apríla uplynulo 81 rokov od tejto dejinnej udalosti. Pri tejto príležitosti sa uskutočnila spomienková členská schôdza, na ktorej predseda ZO SZPB Ľubomír Jančo priblížil prítomným hosťom a členom udalosti z tohto obdobia.

Historické záznamy a obecná kronika uvádzajú, že koncom marca 1945 trvali

v okolí niekoľko dní ťažké boje. Útok predchádzala delostrelecká paľba na nepriateľské pozície od Ladomerskej Viesky a Šášovského Podhradia. V sobotu 31. marca 1945, tesne pred Veľkou nocou, utíchli posledné boje pri Svätom Kríži nad Hronom a po polnoci 1. apríla vstúpili do mesta oddiely 133. divízie 2. ukrajinského frontu Červenej armády a spolu s nimi aj vojaci 53. divízie Rumunskej kráľovskej armády.

Po prebrodení rieky Hron sa začali pouličné boje v uliciach mesta. Najtuhšie boje prebiehali v okolí biskupského kaštieľa. Na Veľkonočnú nedeľu nad rá-

nom vyhnali vojaci okupantov z mesta. Pluky uvedenej 133. divízie sa v mestečku dlho nezdržali, ale pokračovali v prenasledovaní nepriateľa údolím smerom na Lovčicu, Janovu Lehotu a Handlovú.

Po prechode prvej útočnej skupiny nastala veľká radosť. Občania vychádzali z úkrytov a vítali osloboditeľov stiskom rúk i objatím. V tento deň prežívali prvé hodiny slobodného života. Vojna sa tu skončila a skončilo sa aj ich utrpenie. Mohli si s úľavou vydýchnuť, ale čakali ich ťažké časy spojené s odstraňovaním vojnových škôd. V meste bolo takmer 260 domov zničených alebo poškode-

ných. Bolo potrebné nanovo postaviť alebo opraviť mosty a cesty, čo najrýchlejšie spojazdniť poškodenú železničnú trať, opraviť vodovod, elektrickú sieť a ďalšiu infraštruktúru.

Žiaľ, vojna si vyžiadala aj mnoho ľudských životov. Zahynulo v nej 84 občanov Svätého Kríža, ďalších 63 obyvateľov židovského pôvodu bolo odvlečených bez návratu do koncentračných táborov (väčšinou do Osvienčimu). Zajatých bolo 25 vojakov z povstaleckej armády, ktorí boli odvlečení do nemeckých zajateckých táborov. Svoju smrť tu našlo aj množstvo vojakov oslobodzovacích armád, ako aj mnoho nemeckých vojakov.

V závere tohto spomienkového stretnutia pri príležitosti oslobodenia mesta predseda uviedol:

„Kedykoľvek povedie vaša cesta mestom, jeho okolím alebo po Slovensku popri niektorom pamätníku či pamätnej tabuli, spomeňte si na utrpenie vojakov, partizánov, ale aj na nevinné obeť z radov obyvateľov a venujte im tichú spomienku z vďaky za našu slobodu.“

Na pamiatku tejto udalosti sa v meste nachádza pamätná tabuľa osloboditeľov na budove mestského úradu. Po skončení prvej časti sa členovia SZPB zúčastnili pietneho spomienkového zhromaždenia spoločne s predstaviteľmi mesta, štátnych orgánov, politických a spoločenských organizácií, so žiakmi a študentmi, občanmi a príslušníkmi Ozbrojených síl Slovenskej republiky vedenými veliteľom 2. brigády vzdušných síl plukovníkom Patrikom Pavlovčíkom.

Slávnostný príhovor predniesol Peter Antal, primátor mesta. Po príhovore Jaroslava Bulka, podpredsedu SZPB, zazneli na záver tóny Večierky v podaní vojenského trubáča.

text a foto: Mgr. Ľubomír Jančo, predseda ZO SZPB v Žiari nad Hronom

Pamätná tabuľa plk. v. v. Vladimírovi Repčíkovi v Hornej Strede

Dňa 21. februára 2026 sme v obci Horná Streda slávnostne odhalili pamätnú tabuľu venovanú vojnovému veteránovi plk. v. v. Vladimírovi Repčíkovi pri príležitosti jeho nedožitých 100. narodenín. Podujatie bolo dôstojnou spomienkou na človeka, ktorý svoj život zasvätil službe vlasti a zachovávaní odkazu Slovenského národného povstania.

Vladimír Repčík sa narodil 16. februára 1926 v obci Bošáca, kde aj vyrastal. Už ako 17-ročný sa zapojil do Slovenského národného povstania hneď od jeho vypuknutia 29. augusta 1944 a aktívne sa ho zúčastnil až do 27. októbra 1944. Zabezpečoval vojenský materiál zo

skladov v Banskej Bystrici na obranné úseky a vykonával spojku medzi veliteľom úseku a veliteľom VI. taktickej skupiny na úseku Ružomberok – Biely Potok a Liptovská Osada, kde sa po potlačení Povstania zúčastnil obranných bojov.

Po ústupe jednotiek do hôr sa dostal do Korytnice, kde bola dislokovaná vojenská nemocnica z Ružomberka. Odtiaľ sa po poskytnutí lekárskej pomoci náročnou cestou vrátil domov do Bošáce, kde sa doliečoval až do apríla 1945.

Dňa 1. októbra 1947 bol prijatý do služby ako poddôstojník z povolania. Vyštudoval Vojenskú technickú akadémiu a pôsobil v rôznych, najmä technických a neskôr riadiacich funkciách v leteckých útvaroch. Značnú časť svojej vojenskej kariéry, vrátane jej záveru, slúžil v Leteckých opravovniach v Trenčíne. Zo služobného pomeru vojaka z povolania bol prepustený 31. decembra 1985.

Po skončení aktívnej služby zostal aj naďalej verejne činný a v Novom Meste nad Váhom pôsobil ako predseda oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, kde sa venoval práci s veteránmi, mládežou a starostlivosťou o historickú pamäť regiónu.

Vladimír Repčík zomrel 25. novembra 2020.

Jeho životný príbeh zostáva svedectvom odvahy, vytrvalosti a vernosti ideálom slobody.

Čeť jeho pamiatke.
text a foto: Richard Zimányi

Spoločná fotografia účastníkov akcie.

Pamätná tabuľa Vladimírovi Repčíkovi.

Oslavy oslobodenia Dobrej Nivy

Účast bola vysoká.

Stalo sa už peknoú tradíciou, že nezabúdame na významné medzníky v histórii našej obce. Pre nás Dobronivčanov je ôsmy marec nielen Medzinárodným dňom žien, ale aj Dňom slobody, kedy našu obec v roku 1945 oslobodili vojská Červenej armády a Rumunskej kráľovskej armády.

Oslavy sa začali už 6. marca 2026 a začali slávnostnou schôdzou základnej organizácie SZPB, na ktorej po príhovore predsedu organizácie Jána Slosiarika, vystúpil predseda Oblastného výboru SZPB vo Zvolene Miroslav Náhlik. Ten prítomných informoval o celkovej situácii vo Zväze, o problémoch v jeho vedení, o problémoch s financovaním, ale aj o zvolaní mimoriadneho zjazdu. Na schôdzi sa aj blahoželalo dvom členkám – Márii Šustekovej a Milote Králikovej k ich životným jubileám. V diskusii sa najviac pozornosti venovalo príprave zjazdu na Počúvadliansky mlyn, ktorý bol

miestom bojov pri potlačení SNP. Ten by sa mal uskutočniť 9. mája 2026.

Po skončení schôdze sa uskutočnil pietny akt kladenia vencov pri pomníku padlých v 1. a 2. svetovej vojne. Báseň a príhovory starostu obce Milana Jakubíka a predsedu Miroslava Náhlíka umocnili celý slávnostný akt. Starosta v závere svojho vystúpenia sa prihovoral aj k ženám matkám, manželkám a priateľkám. Zaželal im všetko najlepšie pri príležitosti ich sviatku – Medzinárodného dňa žien.

Potom sa už všetci prítomní presunuli do kultúrneho domu, kde si mohli po-

zrieť vystúpenie tanečno-hudobného zoskupenia Carpony s programom DARY ZEME. Jeho program zaujal a doslova nadchol prítomné publikum.

Oslavy potom pokračovali aj na druhý deň – 7. marca 2026 turistickou vychádzkou – „Pochodom vďaka“. Bol to už druhý ročník a jeho účastníci sa stretli ráno na námestí pri pamätníku obetiam 1. a 2. svetovej vojny. Po slávnostnom otvorení aj za účasti starostky obce Podzámčok Márie Hrkovej a starostu Dobrej Nivy Milana Jakubíka sa všetci vybrali na túru na Podzámčok. Niektorí stihli vystúpiť aj na Dobronivský hrad a potom o 11.00 hod. sa uskutočnilo slávnostné odhalenie pamätnej tabule Gustávovi Donovalovi na budove bývalej školy. Zaznela hymna a príhovory starostky obce Márie Hrkovej a p. Viery Nociarovej, ktorá priblížila prítomným životný príbeh Štkp. G. Donovala. K vyše 100 účastníkom sa ešte prihovarili predseda

Oblastného výboru SZPB vo Zvolene Miroslav Náhlik a poslanec BBSK Peter Košík. Nezabudli tiež zapriať všetkým ženám pri príležitosti sviatku MDŽ.

Všetci sa potom presunuli do priestorov „Altánku pri peci“, kde si mohli záujemcovia opieť špekačku alebo slaninku. Posedieť a porozprávať s priateľmi, s ktorými sa dávno nestretli. Po chvíľach zasluženého oddychu sme sa postupne rozchádzali do svojich domovov. Počasie prišlo, nálada bola výborná, a tak cesta ubiehala veľmi rýchlo. Je potešiteľné, že počet účastníkov oproti vlaňajšiemu 1. ročníku narástol. A okrem „domácich“ si našli cestu do Dobrej Nivy aj viacerí Krupinčania i Zvolenčania. Práve dnešná doba, ohrozená vojnovými konfliktmi, si žiada aj takéto aktivity pri snahách zachovať mier pre súčasné, ale i budúce generácie.

text a foto: Ján Slosiarik,
predseda ZO SZPB Dobrá Niva

Delegácia SZPB a ďalších hostí pred tabuľou Gustáva Donovala.

Pamätníky padlým partizánom v katastri obcí Lovce a Žikava dostali nový šat

Počas druhej svetovej vojny pôsobili partizáni aj v lesoch nad obcami Žikava a Lovce v okrese Zlaté Moravce. Podľa dostupných informácií od mája 1944 prichádzali aj priamo do obcí Lovce a Žikava, kde si zabezpečovali potraviny a ďalšiu pomoc od miestnych obyvateľov.

Dňa 15. marca 1945 napadli nemecké jednotky partizánov na lokalite Piesky. V tomto tuhom boji zahynuli dvaja sovietski partizáni Leonid Minakov a Kuzma Cymbal, ktorým bol neskôr postavený pamätník s nápisom:

„Rozviedčiaci partizánskeho oddielu Plameň.“

V minulosti sa pri tomto pamätníku zvykol skladat' aj pioniersky sľub.

Tajomníčka oblastnej organizácie SZPB v Nitre po konzultácii so starostkou obce Žikava uvítala ponuku pána Mariána Hunku, kamenosochára, ktorý pôsobí prevažne v Rakúsku. Ten sa podujal zreštaurovať uvedený pamätník bez nároku na odmenu a vykonal túto prácu veľmi kvalitne. Z jeho vyjadrenia vyplynulo, že tak urobil z úcty k zosnulým partizánom.

Zároveň zreštauroval aj pamätník Slovenského národného povstania. Odviedol krásnu a nezištnú prácu, za ktorú mu patrí úprimné poďakovanie. Ďakujeme!

text a foto: A. Zabáková

Účastníci spomienky pred pamätníkom.

Nezabúdame na obeť nacizmu v Melku a Mauthausene

Tak ako každý rok sa členovia bratislavskej organizácie SZPB zišli z iniciatívy oblastného výboru v Slávičom údolí, Tentoraz počas snehovej fujavice pri pamätníku akademického sochára Tibora Bártfaja a architekta Ivana Salaya na počesť obetí z prvého transportu slovenských politických väzňov pri rakúskom Melku a z koncentračného tábora v Mauthausene.

Devätnásteho februára 1945 spojeneckí letci na stíhačkách v štyroch vlnách rozstrieľali konvoj neoznačených nákladných áut, ktorý vyzeral ako presun jednotiek Wehrmachtu.

Spomienke nezabránilo ani sneženie.

Sedeli v nich však antifašisti zo Slovenska, zväčša organizátori SNP. Udalosť spred 81 rokov účastníkom podujatia v príhovore priblížil predseda ObIV SZPB Martin Krno.

Priamo na mieste v lesíku pri Melku ostalo ležať 24 mŕtvych odbojárrov, vážne či stredne zranených bolo ďalších 45. Z nich viacerí do dvoch dní zomreli zavretí v hangári, keď im nacisti zakázali poskytnúť lekársku pomoc. Medzi nimi boli partizánski velitelia, ilegálni pracovníci z komunistickej strany či pracovníci štátneho aparátu, ktorí sa pridali k odboju.

Do začiatku apríla 1945 vypravili z Nitry, Trenčína a Bratislavy ešte štyri transporty, ten posledný 1. apríla, tri dni pred oslobodením nášho hlavného mesta, keď už kolaborantská Tisova vláda z Bratislavy ušla.

Vtedy esesáci spomedzi karpatských Nemcov a ich prisluhovačov v uniformách Hlinkovej gardy poslali na istú smrť viac ako sto bojovníkov proti fašizmu. Okrem Slovákov boli medzi nimi sovietski a francúzski partizáni, či česká parašutistka. Všetkých z piateho transportu poslali nacisti v Mauthausene rovno do plynovej komory.

Na tradičnú akciu prišla s vlastným vencom prvý raz skupina nových, mladších členov SZPB, ako aj praneter jedného z autorov Vianočnej dohody Beata Novomeská. Starostka mestskej časti Bratislava – Karlova Ves Dana Čahojová poslala kyticu kvetov.

text: Katarína Frišová,
foto: Branislav Balogh

81. výročie oslobodenia obce Brusno

Dňa 23. marca tohto roku sme si v Brusne pripomenuli 81. výročie oslobodenia obce. Spomienkové zhromaždenie, ktorého sa popri občanoch zúčastnila aj školská mládež, zorganizovali spoločne obecný úrad, ZO SZPB a ZO JDS.

Spoločný veniec k miestnemu pamätníku padlých v prvej a druhej svetovej vojne a v Slovenskom národnom povstaní položili starosta obce Ing. Igor Švec a predseda ZO SZPB RSDr. Karol Uhrík. So slávnostným príhovorom vystúpil starosta obce, ktorý pripomenul, že druhá svetová vojna spôsobila nesmierne materiálne škody a obrovské straty na ľudských životoch. Preto musíme urobiť všetko pre to, aby sa takéto konflikty neopakovali.

Udalosti posledných rokov a dní nám však ukazujú, že nie vždy sa to darí. Donedávna sme boli svedkami veľkého vojnového konfliktu na Ukrajine a dnes pribudli ďalšie napätia vo svete, vrátane situácie v oblasti Perzského zálivu. V závere svojho vystúpenia vyzval svetové mocnosti, aby si sadli za rokovací stôl a hľadali mierové riešenia týchto konfliktov, pretože len mier je skutočnou životnou perspektívou pre ľudstvo.

text a foto: Karol Uhrík,
predseda ZO SZPB v Brusne

Spoločná fotografia pred pamätníkom.

Sté výročie narodenia a päťdesiate výročie úmrtia Jána Saba – statočného partizána brigády Čapajev

V tomto roku si pripomínáme 100 rokov od narodenia a zároveň 50 rokov od úmrtia Jána Saba, jedného z odvážnych členov Partizánskej brigády Čapajev.

Ján Sabo sa narodil 19. apríla 1926 v Hanušovciach nad Topľou (okres Vranov nad Topľou) v rodine roľníka. V čase Slovenského národného povstania mal iba 18 rokov. Napriek mladému veku sa rozhodol zapojiť do boja proti fašizmu.

Do Partizánskej brigády Čapajev, jednej z najväčších partizánskych jednotiek na Slovensku, vstúpil 24. augusta 1944. Jej veliteľmi boli Ivan Kononovič Baľuta a Ľudovít Kukorelli. V kmeňovej knihe brigády bol evidovaný pod poradovým číslom 241. Pôsobil v Štábe československo-ruskej skupiny (ŠČRS) a zúčastnil sa viacerých bojových operácií proti fašistickým jednotkám.

K najnáročnejším patrila operácia prechodu brigády cez frontovú líniu pri obci Habura, počas ktorej padol náčelník brigády Ľudovít Kukorelli. Ján Sabo patrila medzi tých, ktorí ťažké boje prežili, hoci utrpel vážne omrzliny. Ich liečba si vyžiadala takmer dvojmesačnú hospitalizáciu v Krosne. Členom brigády zostal až do 30. januára 1945.

Po vyliečení vstúpil do 1. československého armádneho zboru pod velením Ľudvíka Svobodu, kde bol pridelený k 4. brigáde. Zúčastnil sa ťažkých bojov o Liptovský Mikuláš i ďalšie mestá a obce na Slovensku. S postupujúcou jednotkou sa podieľal aj na oslobodení Prahy. Dňa 9. mája 1945 bol ako mladistvý z armády uvoľnený.

Po skončení druhej svetovej vojny sa ešte zapojil do bojových operácií proti banderovcom. V októbri 1948 bol opätovne povolán na výkon základnej vojenskej služby, ktorú absolvoval do 18. januára 1950.

Po návrate do civilného života pracoval ako robotník. Ťažké vojnové útrapy sa však trvalo podpísali na jeho zdravotnom stave. Zomrel 2. mája 1976.

Za svoju statočnosť a odbojovú činnosť bol vyznamenaný viacerými štátnymi oceneniami udelenými prezidentom ČSR, medzi nimi Medailou Za chrabrosť, Odznakom československého partizána, Čestným odznakom Partizánskej jednotky Čapajev a titulom Zaslúžilý bojovník proti fašizmu.

Jeho životný príbeh zostáva svedectvom odvahy, obetavosti a pevného odhodlania bojovať za slobodu.

text a foto: vnučka Zuzana Andrejová

Ján Sabo (1926 - 1976).

- **Banská Bystrica – Radvaň:** Darina Vidrová 84, Gabriela Javorská 93, Edita Olajcová 85, Mgr. Pavel Čupka 80, Ján Murgaš 80, Daniela Pulišová 65, Anna Zdychová 82, Darina Ridzonová 84, Anastázia Osadská 82, Viera Sikelová 86, Viola Bartánusová 86 a Anna Bartová 70 rokov
- **Bardejov:** Artem Fecko 82, Anton Hroš 83, Kristína Holodová 75, Jozef Krakovský 80 rokov
- **Belá – Dulice:** Miloslav Sumka 86, Marta Kucháriková 99 a Tatiana Ševečková 65 rokov
- **Bernolákovo:** Mária Wojnárová 80, Edita Kozárová 80, Ing. Matej Biskupič 82, Zlatica Koleničová 82, Mária Paulusová 83 a Erika Piterová 83 rokov
- **Bojnice:** Judita Čiliaková 75, Jolana Hraňová 90, Veronika Tomeková 75, Ing. Jozef Solárik 70, Mária Raceková 80 a Rastislav Lauko 86 rokov
- **Bratislava:** Mgr. Jozef Bahýl 69 rokov
- **Breznička:** Katarína Banášová 65 a Anna Kovalančíková 84 rokov
- **Brusno:** Mária Stolárová 80 rokov
- **Cinobaňa:** Anna Hanová 88 a Ľudmila Lofajová 86 rokov
- **Čierny Balog:** Miroslav Belko 62, Jana Gašperíková 60, Ing. Milan Giertl 60, Margita Kupcová 81, Jozef Pančík 86, Dušan Štulrajter 63, Ján Štulrajter 81, JUDr. Eva Štulrajterová 74, Jana Švantnerová 63 a Jaroslav Zachar 62 rokov
- **Čirč:** Helena Varcholová 70 a Michal Grab 65 rokov
- **Dolné Vestenice:** Veronika Reiselová 70, Anna Suchánková 85 a Natália Matejíčková 83 rokov
- **Galanta:** Mária Korimová 75 rokov
- **Halič:** Pavel Jonáš 75 rokov
- **Hniezdne:** Mária Osvaldová 84 a Jozefína Guregová 75 rokov
- **Hnúšť'a:** PhDr. Margita Fédorová 70, Peter Ondrej 70 a Emília Salaiová 75 rokov
- **Hrušov:** Miroslav Augustín 20, Miroslav Lackovič 40 a Mária Hajdúchová 80 rokov
- **Jakubany:** Anna Bakošová 70 rokov
- **Jarabina:** Emília Helková 70, Vasil' Hlinka 70, Darina Choborová 70, Stanislava Vidová 60, Mária Lešigová 82, Vasil' Dzaďík 75, Mikuláš Kaňa 75 a Ján Karpiak 75 rokov
- **Kamienka:** Peter Sivulka 70 a Juraj Mošoň 65 rokov
- **Kežmarok:** Ing. Ján Mucha 60 rokov
- **Kokava nad Rimavicou:** Mária Babicová 84 rokov
- **Kolačkov:** Ján Frimel 35 rokov
- **Križ:** Milena Michel'ová 65 rokov
- **Kyjov:** Juraj Dirga 83 rokov
- **Lehota pod Vtáčnikom:** Jozef Hurtiš 50, Dušan Kráľovič 65, Miroslav Hajster 65, Vladislav Šorman 65 a Mária Belanová 93 rokov
- **Lenártov:** Milan Barbuľak 65 a Helena Beňová 81 rokov
- **Lipovec:** Jana Kašíková 60 a Zdenka Pavlovská 70 rokov
- **Liptovský Mikuláš:** Ing. Anna Binková 80, Ľubica Moravčíková 82 a Drahomír Klobušiak ml. 50 rokov
- **Lovinobaňa:** Dušan Mužík 65 rokov
- **Lučenec:** Helena Nagyová 85, Miroslava Strémiová 85, Mária Rákošová 75, Monika Šuleková 70, Eva Koronczi 80, Mária Matúšková 75, Pavel Beňuš 75, Pavel Mikuláš 82, Mariana Oravcová 81 a Anna Jakobová 84 rokov
- **Ľubietová:** Alena Kútina 60, Elena Kolíková 84 a Anna Mišutová 75 rokov
- **Ľubotín:** Mgr. Anna Grinčová 60 rokov
- **Malinová:** Jozef Špilaj 45, Sophia Dujak 20, Pavel Harbut 50 a Ivan Kuna 50 rokov
- **Martin:** Edita Boháčová 80, Dušan Mindek 70 a Oľga Odálošová 75 rokov
- **Málinec:** Mária Findrová 75 a Pavel Fačara 65 rokov
- **Medzibrod:** Zuzana Piliarová 55, Štefan Ilčík 80, Zdenka Hut'ková 75, Oľga Samuelčíková 82, Katarína Ivaničová 84, Mária Šutáková 75 a Eleonóra Zázrivecová 81 rokov
- **Medzilaborce:** Andrej Ufnár 86, Jaroslav Regrut 65 a Michal Varchola 88 rokov
- **Myjava:** Jaroslav Polák 45, Ľudmila Otrubčiaková 65, Ing. Pavol Holič 70, Viera Hrivnáková 86, Anna Viselková 91, Anna Bagalová 92, Oľga Madlušková 75 a Emília Radičová 83 rokov
- **Nová Ľubovňa:** Jozef Hudák 75 rokov
- **Podolíne:** Peter Tholt 75 rokov
- **Podrečany:** Ondrej Fiľo 65 rokov
- **Poltár:** Viera Karlíková 75, Anna Chovancová 70 a Elena Hanesová 86 rokov
- **Prešov:** Jozef Sabo 65 rokov
- **Prievidza:** Ján Svitok 75, Elena Drahošová 84, Mária Marešová 86, Veronika Foltánová 84, Jaroslava Mazániková 75, Anna Zavadská 82 a Blažej Lupták 80 rokov
- **Revúca:** Vincent Blanár 92, Irena Návojevová 85, Ján Málík 83, Jaroslav Antal 82, Jozef Teličák 80, Jozef Ševc 75 a Elena Oravcová 70 rokov
- **Rožňava:** Zuzana Čapóová 75, Dušan Hronec 75, Viera Hroncová 75, Justína Messerschmidová 75, Viera Grígerová 85, Štefan Andoga 80, Blažena Antónyová 70, Katarína Račková 65, Klára Šimárová 75, František Dananaj 70, Ildikó Maťová 55, Vlasta Martinková 70, Anna Rozíková 75, Jozef Žolna 75, Mária Cmoríková 80, Marian Pipoly 45, Gabriela Pančová 45, Gabriela Kolesárová 65, Júlia Berecová 65, Július Füzék 65, Valéria Soldánová 75 a Magdaléna Kisbandiová 85 rokov
- **Selce:** Dušan Rusko 60 a Zuzana Patrášová 84 rokov
- **Senec:** Irena Lacková 75, Štefan Peško 80, Ján Koczka 85 a Oľga Bukovinská 75 rokov
- **Sereď:** Štefánia Murčová 75 rokov
- **Sliac:** Pavel Murín 88, Juraj Bobor 85 a Miroslav Zemko 79 rokov
- **Snakov:** Mária Kocurová 82 rokov
- **Stará Halič:** Milan Machiňák 70 rokov
- **Stará Ľubovňa:** JUDr. Rudolf Vojtek 75 a Helena Kičurová 85 rokov
- **Šambron:** Štefan Bobuľský 80 a Štefan Petrus 60 rokov
- **Šarišské Jastrabie:** Mária Krajňáková 90 a Mária Židovská 82 rokov
- **Šoporňa:** Zdena Kiššová 75 a Miroslav Koval' 70 rokov
- **Špania Dolina:** Emanuel Bulla 90, Božena Kapustová 88, Mária Andrášiková 81, Milan Lačný 86, Alžbeta Žamborová 70, Roman Tomala 50 a Mária Gažurová 83 rokov
- **Štrba:** Mária Silvajová 75 a Anna Smoleňáková 75 rokov
- **Trebeľovce:** Ivan Nôta 60 rokov
- **Uderiná:** Mária Špaňhelová 60, Dušan Mánik 83, Jana Pinčková 75 a Soňa Petrusová 60 rokov
- **Valaská:** Jolana Danišová 87 rokov
- **Vidiná:** Štefan Vrabel' 85 rokov
- **Veľký Lipník:** Mária Gvozdíková 65 a Mária Labantová 88 rokov
- **Vyšné Ružbachy:** Veronika Tomesová 89, Alojz Marfiar 89, Ondrej Kuzmiak 84, Mária Múdra 83 a Anna Šťastná 82 rokov
- **Zvolen:** Ľubomír Paulenka 65, Janka Toneiserová 65 a Ing. Štefan Repko 65 rokov
- **Žabokreky nad Nitrou:** Mário Dragula 35, Marián Kozinka 55 a Pavel Blaho 75 rokov
- **Žiar nad Hronom:** Gabriel Danko 81, Veronika Hrmová 83, Eva Schvarczová 88, Štefan Vodnák 75, Daniela Pavlová 70, Rozália Víťazková 83, Klára Keglovičová 81, Božena Buchová 80, Oľga Hawryliuk 70, Božena Mižurová 89, Anna Beňová 80, Mária Čelárová 82, Mária Luptáková 85, Irena Petragovičová 86, Alžbeta Majdanicsová 82, Mária Kučerová 70, Anna Forgáčová 75 a Valéria Barčíková 86 rokov

Navždy sme sa rozlúčili

- **Cígeľ:** so 67-ročným Dušanom Weissom
- **Žiar nad Hronom:** s 95-ročnou Valériou Krivákovou
- **Hostie:** so 47-ročným Mgr. Petrom Štepianským

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Pamätaná medaila pre Jozefa Knoppa

V Banskej Bystrici sa dňa 14. marca 2026 konala Oblastná konferencia SZPB, na ktorej dostal vyznamenanie – Pamätnú medailu Jána Nálepku – Repkina náš dlhoročný člen pán Jozef Knopp, ktorý v tomto roku osláví 90 rokov.

Pán Jožko Knopp, k udeleniu vzácneho vyznamenania Ti srdečne blahoželáme. Toto významné ocenenie je zaslúženým uznaním Tvojej dlhoročnej obetavej práce, vernosti myšlienkam antifašizmu a neúnavného úsilia pri uchovávaní historickej pamäti pre ďalšie generácie. Tvoja životná cesta a aktívna činnosť v našom zväze sú pre nás všetkých inšpiráciou a dôkazom, že hodnoty slobody treba neustále chrániť.

Prajeme Ti do ďalších rokov najmä pevné zdravie, neutíchajúcu životnú energiu, radosť v kruhu blízkych a mnoho ďalších úspešných dní v našich radoch.

text a foto: Katarína Beňová

Jozef Knopp.

Posledná rozlúčka s hrdinom

Príslušník OS SR vzdáva úctu Ottovi Šimkovi.

Dňa 18. februára 2026 sa uskutočnila posledná rozlúčka s protifašistickým bojovníkom Ottom Šimkom. V mene SZPB sa jej zúčastnil predseda oblastnej organizácie SZPB v Bratislave Martin Krno. Posledné zбоhom spolubojovníkovi prišiel odovzdať aj priamy účastník boja za oslobodenie Branislav Tvarožek.

Na pohrebe sa zúčastnil aj člen Ústrednej rady a predseda HOSk SZPB Ivan Pasternák.

Čeť pamiatke hrdinu Otta Šimku, odpočívajte v pokoji!

text: J. Rohár, foto: K. Malíková

